

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

**ANNE BABALARIN ÇOCUK EĞİTİMİ BİLGİLERİ İLE
EBEVEYN SUÇLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİDE
ARACI FAKTÖR OLARAK EBEVEYN ÖZ YETERLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Elif KAYA

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAVGAOĞLU

İstanbul – 2024

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Elif KAYA

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Anne Babaların Çocuk Eğitimi Bilgileri ile Ebeveyn Suçluluğu
Arasındaki İlişkide Aracı Faktör Olarak Ebeveyn Öz Yeterliği

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Çocuk Gelişimi

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 22.01.2024

Sayfa Sayısı : 77

Tez : 1. Dr. Öğr. Üyesi Derya KAVGAOĞLU

Danışmanları

Dizin Terimleri : Ebeveyn, Çocuk eğitimi, Ebeveyn suçluluğu, Ebeveyn öz
yeterliği

Türkçe Özet : 2-6 yaş aralığında çocuğa sahip anne babaların çocuk eğitimi
bilgisi ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn özyeterliği arasındaki
ilişkinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Elif KAYA

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı

**ANNE BABALARIN ÇOCUK EĞİTİMİ BİLGİLERİ İLE
EBEVEYN SUÇLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİDE
ARACI FAKTÖR OLARAK EBEVEYN ÖZ YETERLİĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Elif KAYA

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAVGAOĞLU

İstanbul – 2024

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Elif KAYA

.../.../2024

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Elif KAYA' nın "Anne Babaların Çocuk Eğitimi Bilgileri ile Ebeveyn Suçluluğu Arasındaki İlişkide Aracı Faktör Olarak Ebeveyn Öz Yeterliği" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Emrah TUNCER

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Derya KAVGAOĞLU

(Danışman)

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2024

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Toplumumuzda, her şey gibi aile yapılarımız da değişmektedir. Değişen aile yapısı geleneksel geniş aile kavramından uzaklaşmakta ve çekirdek aile yapısı yaygınlaşmaktadır. Bu durum günümüz ebeveynlerini geniş aile yapısında kuşaktan kuşağa aktarılan tecrübe, bilgi ve psikolojik desteklerden mahrum bırakmaktadır. Ebeveynler bu bilgi ve tecrübeleri yaşayarak edinmekte fakat bazen kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Özellikle çocuk eğitimi gibi hassas bir konuda sıklıkla sorun yaşanabilmektedir. Çocuk eğitimi konusunda yetersiz olduğunu düşünen ebeveynler suçluluk hissedebilmektedir.

Bu çalışmada anne babaların çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn suçluluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu ilişkide ebeveyn öz yeterliğinin aracılık etkisinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın örneklemi Türkiye’de yaşayan ve 2-6 yaş aralığında çocuğa sahip 103 ebeveynden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik Özellikler Bilgi Formu, Çocuk Eğitimi Yeterliliği Ölçeği (ÇEYÖ), Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ) ve Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliği Ölçeği (YBEÖYÖ) kullanılmıştır. Araştırma verileri online ortamda Türkiye çapında toplanmıştır. Araştırma sonucunda 103 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi, International Business Machines Statistical Package for the Social Sciences (IBM SPSS) Statistics 22 (SPSS Inc., Chicago, IL) ve Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için Analysis of Moment Structures (AMOS) v21 programında uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn öz yeterliği arasında anlamlı ilişki olduğunu fakat ebeveyn öz yeterliği ve çocuk eğitimi bilgisinin ebeveyn suçluluğu arasında anlamlı ilişki bulunmadığını göstermiştir. Sonuç olarak ebeveyn öz yeterliği kavramının, ebeveynlerin çocuk eğitimi bilgisi ve ebeveyn suçluluğu ilişkisinde aracılık etkisi bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Çocuk eğitimi, Ebeveyn suçluluğu, Ebeveyn öz yeterliği

SUMMARY

In our society, like everything else, our family structures change. The changing family structure is moving away from the traditional extended family concept and the nuclear family structure is becoming widespread. This situation deprives today's parents of the experiences, knowledge, and psychological support traditionally passed down through generations in extended family structures. Parents acquire this knowledge and experience through experience, but sometimes they feel inadequate. Problems can often arise, especially in a sensitive issue such as child education. Parents who think that they are inadequate in educating their children may feel guilty.

This study aims to examine the relationship between parents' knowledge of child education and parental guilt and to determine the mediating effect of parental self-efficacy in this relationship. The sample of the research consists of 103 parents who live in Turkey and have children between the ages of 2-6. For data collection in the study, a Demographic Characteristics Information Form, Child Education Competence Scale, Parental Guilt Scale, and Revised Berkeley Parental Self-Efficacy Scale were used, all developed by the researcher. Research data was collected online throughout Türkiye. The data obtained from 103 participants were analyzed using appropriate statistical methods in International Business Machines Statistical Package for the Social Sciences (IBM SPSS) Statistics 22 (SPSS Inc., Chicago, IL) and Structural Equation Modeling (SEM) with Confirmatory Factor Analysis (CFA) in the Analysis of Moment Structures (AMOS) v21 program.

The findings of the study showed that there was a significant relationship between child education knowledge and parental self-efficacy, but there was no significant relationship between parental self-efficacy and child education knowledge and parental guilt. As a result, the concept of parental self-efficacy did not have a mediating effect on the relationship between parents' knowledge of child education and parental guilt.

Keywords: Parent, children education, parental guilt, Parental self-efficacy

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

1.1. Araştırmanın Problemi	3
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sayıtları	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Eğitimi	6
2.1.1. Çocuk eğitiminin tarihçesi	6
2.1.2. Düşünürlerin çocuk eğitimi hakkındaki görüşleri.....	8
2.1.3. Ailede çocuk eğitimi	9
2.2. Duygu Kavramı	10
2.2.1. Suçluluk duygusu	10
2.2.2. Ebeveyn suçluluğu	11
2.3. Öz Yeterlik	11
2.3.1. Ebeveyn öz yeterliği.....	12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Modeli	13
3.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	13
3.3. Evren ve Örneklem.....	14
3.4. Aracılık Etkisi ve Yapısal Eşitlik Modeli	14
3.5. Araştırmanın Bağımlı, Bağımsız ve Aracı Değişkeni	15
3.6. Veri Toplama Araçları	15
3.6.1. Demografik özellikler bilgi formu	15
3.6.2. Çocuk eğitimi yeterliliği ölçeği.....	15
3.6.3. Ebeveyn suçluluk ölçeği	16
3.6.4. Yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterlik ölçeği.....	16
3.7. Veri Toplama Tekniği	17
3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi	17

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Çocuk Eğitimi Yeterliliği ve Ebeveyn Suçluluğu ve Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçekleri Verilerinin Normallik Varsayımı	21
TARTIŞMA VE YORUM.....	45
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	46
KAYNAKÇA	47
EKLER.....	52
Katılımcı Gönüllü Olur Formu	52
EK A Demografik Özellikler Bilgi Formu	53
EK B Çocuk Eğitimi Yeterliliği Ölçeği	54
EK C Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği	57
EK D Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği.....	58
EK E Ölçek Kullanım İzinleri	60
ÖZGEÇMİŞ.....	61

KISALTMALAR

AMOS	:	Analysis of Moment Structures
ANOVA	:	Analysis Of Variance
BPSE	:	Berkeley Parenting Self-efficacy Scale
BPSE-R	:	Berkeley Parenting Self-efficacy Scale-Revised
CFI	:	Karşılaştırmalı Uyum İndeksi/Comperative Fit İndex
ÇE	:	Çocuk Eğitimi
ÇEYÖ	:	Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği
DFA	:	Doğrulayıcı Faktör Analizi
EÖY	:	Ebeveyn Öz Yeterliği
ES	:	Ebeveyn Suçluluğu
ESÖ	:	Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği
GAPS	:	Guilt About Parenting Scale
IBM	:	International Business Machines
MÖ	:	Milattan Önce
MS	:	Milattan Sonra
NFI	:	Normlaştırılmış Uyum İndeksi/Normed Fit İndex
SPSS	:	Statistical Package for the Social Sciences
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TLI	:	Tucker-Lewis Index
YBEÖYÖ	:	Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliği Ölçeği
YEM	:	Yapısal Eşitlik Modellemesi

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin incelenmesi.....	18
Tablo 2. Ölçek toplam ve alt boyut puanına ilişkin tanımlayıcı istatistikler.....	20
Tablo 3. Ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenirlik analizi sonuçlarının incelenmesi.....	21
Tablo 4. Cinsiyete göre ölçek toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	22
Tablo 5. Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayısına göre ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	24
Tablo 6. Katılımcıların çocuklarının cinsiyetine göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması.....	27
Tablo 7. Katılımcıların eğitim durumuna göre ölçek puanlarının karşılaştırılması.....	28
Tablo 8. Katılımcıların çalışma durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi...	30
Tablo 9. Katılımcıların mesleklerine göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması.....	32
Tablo 10. Katılımcıların gelir durumuna göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması..	34
Tablo 11. Araştırmada yer alan ölçekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi.....	36
Tablo 12. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin YEM çerçevesinde path diyagramıyla incelenmesi.....	38
Tablo 13. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi.....	39
Tablo 14. Model uyum iyiliği indeksleri.....	39
Tablo 15. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin regresyon katsayıları.....	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Anne babaların çocuk eğitimi bilgileri, ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişkinin öngörüsü.....12

ÖNSÖZ

Dünyanın en kıymetli mücevheri kuşkusuz ki çocuklardır. Bu kıymetli mücevheri ilk işleyecek olan da ebeveynlerdir. Günlük koşturmacanın içinde bu durumun önemi fark edilmese de çocuklar birer yetişkin olduklarında üzerlerinde ebeveynlerinin izlerini taşımaktadırlar. Bu izlerde yetersizlikler ve suçluluk duygusu bulunmaması için ebeveynlerin çocuk eğitimi konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu konudan yola çıkılarak ebeveynlerin çocuk eğitimlerindeki suçluluk duygusu ve yetersizlik hissetmeleri arasındaki ilişkinin araştırılması hedeflenmiştir.

Araştırma boyunca beni yönlendiren danışman hocam Dr. Derya KAVGAOĞLU'na, uzakları yakın edip lisans eğitimimde olduğu gibi yüksek lisans eğitimimde de bana destek olan canım arkadaşlarım Kübra BIDI ve Kübra GÜNDÜZ'e, Biyoistatistik Uzmanı Nur Tıǒlı'ya, benim bugünlere gelememi sağlayan, eğitim görmemi benden çok isteyen, benim için her türlü fedakarlığı yapan annem Züleyha KAYA ve babam Fevzi KAYA'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

ELİF KAYA

GİRİŞ

Günümüzde ebeveynlerin çocuk eğitimi hakkında eğitime ihtiyaç duymalarının en temel sebebinin değişen aile yapılarının olduğu düşünülmektedir (Goldstein, 2013). Geleneksel aile yapısında gözlemleyerek öğrenme, çocuk sahibi olan aile üyelerinin tecrübelerinden yararlanma ve yaşanan zorluklarla birlikte mücadele etme gibi özellikler bulunmaktadır (Timur, 1972). Bu özellikler sayesinde ebeveynler çocuk eğitimi konusunda daha çocuk sahibi olmadan gerekli bilgilere sahip olmakta ve ihtiyaç duyduklarında aile üyelerinden destek alabilmektedir. Çekirdek aile yapısında ise evlenen ve çocuk sahibi olan bireyler daha önce gözlemedikleri bu durum karşısında zorlanabilmektedir (Yılmazçoban, 2020).

Bunun yanı sıra çekirdek aile yapısındaki aile içi görevler de geleneksel aile yapısından farklılık göstermektedir. Babanın para kazanıp evi geçindirmesi, annenin ise ev işleri ve çocukların eğitimiyle ilgilenme durumu kadınların da iş hayatında aktif rol almalarıyla birlikte değişmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2013). Artık daha hızlı değişen ve gelişen dünyada günümüz çocuklarının, ebeveynlerinin çocukluklarından çok farklı bir dönemde yaşaması, buna bağlı olarak da istek ve gereksinimlerinin farklı olması anne babaların, çocuk eğitimi konusunda eğitim almalarını gerektiren bir başka nedendir (Özel ve Zelyurt, 2015). Yaşanan bu değişimler sonucunda ebeveynler kendilerini çocuk eğitimi konusunda yetersiz görmekte ve suçluluk hissedebilmektedir.

Ebeveyn suçluluğuyla ilgili yapılan alinyazın taramasında, araştırma konularının çalışan anneler, engelli veya sağlık sorunları (obezite, diş çürükleri gibi) olan çocuğa sahip ebeveynler ile sınırlı olduğu görülmektedir (Bek, Gülveren ve Şen, 2012; Eltan, Merdan-Yıldız, Kumpasoğlu ve Erden, 2021; Engin, Çam ve Demirkol, 2021; Kınay Taran ve Mammadli, 2021; Sarıyıldız, 2023). İkincil duygulardan biri olan suçluluk, kişinin yanlış olduğunu düşündüğü bir şeyi yaptığında hissettiği duygu olarak tanımlanmaktadır (Manaf, 2020). Ebeveyn suçluluğu için yapılmış bir tanım olmamakla birlikte suçluluk için yapılmış tanımlardan yola çıkılarak ebeveynlerin çocukları aracılığıyla yaşadıkları suçluluk duygusuna ebeveyn suçluluğu denilebilmektedir.

Türkçe kaynaklarda ebeveynlerin suçluluk duyma nedenleri; özel gereksinimli (otizm, zihinsel yetersizlik, özel öğrenme güçlüğü vb.) çocuğa sahip olmak, sağlık sorunu (şizofreni, obezite, diş problemleri, epilepsi, kanser vb.) olan çocuğa sahip olmak, çalışan anne olmak, boşanmış ebeveyn olmak, ebeveyn tutumları ve çocukların yaşadıkları fiziksel yaralanmaların yabancı kaynaklarda ebeveyn suçluğu daha çok çocuklar üzerinde psikolojik kontrol amaçlı kullanılan yaklaşım olarak görülmektedir (McKee, Parent, Forehand, Rakow, Watson, Dunbar, ... ve Compas, 2014; Rakow, Forehand, Haker, McKee, Champion, Potts, ... ve Compas, 2011; Rote, Hall, ve Sandifer, 2022; Wong ve Konishi, 2023). Günlük hayatta ise çocuğun, ekran karşısında vakit geçirmesi, sağlıksız beslenmesi, topluluk içinde utanç verici hareketler yapması veya ebeveynlerin çocuğuna yeterli vakit ayıramaması ve ona bağırması ebeveynlerin suçluluk duyma nedenleri arasında yer almaktadır.

Bu araştırmada aracı değişken olarak ele alınan ebeveyn öz yeterliği, anne babaların çocuklarına karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirebilme inançları şeklinde tanımlanmaktadır (Bandura, 1995). Ebeveyn öz yeterliği ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle annelerin ebeveyn öz yeterlik algısı ile erken çocukluk dönemindeki çocuklarının gelişimleri ya da davranış problemleri arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir (Cansız, 2021; Kiraz, 2022; Koyaş, 2021).

Yaşam süresince her şeyin etkileşimli olduğu düşünüldüğünde, ebeveyn çocuk ilişkisinde yaşanan suçluluk duygusu ile ebeveyn olmaya ilişkin yeterlilikler arasındaki etkileşimin yadsınamaz bir gerçek olduğu görülmektedir. Yapılan alan yazın taramasında bu araştırmanın temelini oluşturan çocuk eğitimi yeterliliği, ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği konularının pek çok faktörde araştırıldığı görülmüştür. Fakat bu üç başlığın birbirleri olan ilişkilerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan bu araştırmanın alandaki bir eksikliği tamamlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN GENEL ESASLARI

Bu bölümde, araştırmanın problemi, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın varsayımları ve sınırlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Günümüzde ebeveyn olma kavramı değişmektedir. Geçmiş kültürümüzde olduğu gibi erkeğin evi maddi açıdan geçindirmesi ve kadının ev ve çocuklarla ilgilenerek düzeni sağlaması anlayışından uzaklaşmaktadır. Aile içerisinde görevleri paylaşmak yerine tüm görevleri birlikte yerine getirme anlayışı gelişmektedir. Anneler de çalışmakta; babalar da evin düzeni, çocuğun gelişimi ve eğitimiyle ilgilenmektedir. Bu durum ev içerisindeki dengelerin değişmesine neden olmaktadır. Yaşanan değişimler sonucu ebeveynler kendilerini farklı alanlarda görmekte, geliştirmekte ve eleştirmektedir. Bu durumdan yola çıkarak araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir:

Anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği arasında ilişki var mıdır?

1.2. Alt Problemler

Araştırmadan elde edilen bulgular ile katılımcıların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği;

- Yaşlarına göre,
- Cinsiyetlerine göre,
- Çocuk sayılarına göre,
- Eğitim durumlarına göre,
- Çalışma durumlarına göre,
- Gelir durumlarına göre,
- İkamet durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn özyeterliliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Çocuk eğitimi bilgisi yüksek olan anne babaların suçluluk duyma oranları yüksek ve öz yeterlik algısı düşük olan ebeveynlerin suçluluk duygusu yüksek olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın bağımsız değişkeni olan çocuk eğitimi bilgisi ile bağımlı değişkeni olan suçluluk duygusu arasındaki pozitif ilişkinin aracı değişken ebeveyn öz yeterlik algısı ile negatif olacağı varsayılmaktadır.

Günümüzde ebeveyn çocuk ilişkileri incelendiğinde ebeveynlerin çocuk eğitimi konusundaki bilgileri ile ebeveynlerin suçluluk duyma düzeyleri arasında pozitif doğrusal ilişki (aynı yönde) ve ebeveyn öz yeterlik algısı ile suçluluk duyma arasında negatif ilişki (ters yönde) olduğu gözlemlenmiştir. Bu konudan yola çıkılarak yapılan literatür taramasında ebeveynlerin çocuk eğitimi konusunda bilgilendirilmesinin öneminin vurgulandığı belirlenmiş fakat yeterli bilgiye sahip ebeveyn ile yetersiz bilgiye sahip ebeveyn arasındaki farkı belirleyecek bir çalışmaya rastlanmamıştır (Şahin ve Özyürek, 2016; Özmen, 2013; Özel ve Zelyurt, 2016). Bunun yanı sıra ebeveyn suçluluğu kavramının yalnızca annenin çalışması ya da engelli çocuğa sahip ebeveynlerle ilişkilendirildiği görülmüştür (Beyenal, 2019; Çiftçi, 2021; Şahin, 2021; İçmeli, Ataoğlu, Canan ve Özçetin, 2008).

Literatürde ebeveyn öz yeterliğinin aracılık faktörü olarak inceleyen sınırlı sayıda çalışma olmasına karşın farklı kültürlerde yapılan ebeveyn öz yeterliğinin çeşitli değişkenlere aracılık etkisinin incelenmesi çalışmalarında ebeveyn öz yeterliğinin kısmi ve tam aracı rolü oynadığı görülmüştür (Özbay, Kahraman, Deniz Özdemir ve Göksu, 2023; Kong ve Yasmin, 2022; Kiraz, 2022; Liu, Zhao ve Su, 2022). Ayrıca ebeveyn öz yeterlik algısının çocuk eğitim bilgisi ya da ebeveynlerin yaşadıkları suçluluk duygusuyla ilişkilendiren çalışmalara rastlanmamıştır. Tüm bunlar göz önüne alındığında yapılacak çalışma, anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu arasındaki ilişkide ebeveyn öz yeterliğinin aracılık etkisinin belirlenmesinin literatürdeki eksikliği kapatmaya fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

- Anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu arasında pozitif doğrusal ilişki olduğu varsayılmaktadır.
- Anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn öz yeterliği arasında pozitif doğrusal ilişki olduğu varsayılmaktadır.
- Ebeveyn öz yeterliği ile ebeveyn suçluluğu arasında negatif ilişki olduğu varsayılmaktadır.
- Çocuk eğitimi bilgisi ve ebeveyn öz yeterliği ile ebeveyn suçluluğu arasında negatif ilişki olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmada seçilecek örneklem grubunun evrenin tümünü temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Kullanılacak form ve ölçeklerin katılımcılar tarafından doğru bir şekilde doldurulacağı varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma 2-6 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerle sınırlıdır.
- Araştırma verileri 2023 yılı Kasım ayı içerisinde toplanan veriler ile sınırlı olup zamanla meydana gelebilecek değişimleri tespit etme durumuna sahip değildir.
- Araştırma veri toplama teknikleri online form ve ölçeklerle sınırlıdır.
- Araştırma verileri anne babaların çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn suçluluğu arasındaki ilişkiyi ve ebeveyn öz yeterliğinin aracı etkisini belirlemekle sınırlıdır.
- Araştırmada belirlenen çocuk eğitimi bilgisi, suçluluk ve ebeveyn öz yeterliği, araçlarının ölçtüğü çerçeveye sınırlıdır.
- Araştırma kullanılan form ve ölçeklerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırmaya Türkiye’de yaşayan ve 2-6 yaş arası çocuğa sahip ebeveynler dahil edilecektir.
- Türkiye’de yaşamayan veya 2-6 yaş arasında çocuğa sahip olmayan ebeveynler dahil edilmeyecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde alan yazın taramasından elde edilen bilgiler ile çocuk eğitimi, suçluluk duygusu ve ebeveyn öz yeterliği konuları açıklanacaktır.

2.1. Çocuk Eğitimi

Eğitim, yaşam boyu üzerine eklenerek devam eden bir süreçtir. Bu süreç ailede başlar. Sürekli, hızlı ve çok yönlü değişimlerin yaşandığı çağımızda insanlar, eğitimden etkin şekilde yararlanmak durumundadırlar. Eğitimin temelini atıldığı ailede eğitimci rolünü üstlenen ebeveynlerin çocuk eğitimi konusunda yeterli olmaları büyük önem arz etmektedir (Yeşil, Aslander ve Sahan, 2018).

Çocuk eğitimi, onları yargılamadan, incitmeden, merak duyularını ve heveslerini kırmadan içinde buldukları eşsiz serüvene dahil olmak demektir. Bu eşsiz serüvende çocuğun istek ve ihtiyaçlarını görmek, gerektiğinde elinden tutmak, gelişim görevlerinin farkında olmak ve yoluna ışık tutmaktır (Cüceloğlu, 2006).

2.1.1. Çocuk eğitiminin tarihçesi

Eğitim her ne kadar insanlık tarihi kadar eski bir yapılanma olsa da çocuk eğitiminin günümüzdeki halini alması yakın geçmiş zamanda gerçekleşmiştir. Antik Çağ Avrupası Filozoflarının çocuk eğitimi hakkında önemli görüşler ortaya atmasına karşın Orta Çağ Avrupası insanların çocuğun eğitimi bir yana varlığına dahi önem vermedikleri bilinmektedir (Gander ve Gardnier, 2015). Yazılı kaynakların sınırlı olması nedeniyle yeterli bilgiye sahip olamadığımız eski çağlarda düzenli bir çocuk eğitiminden bahsedilmemektedir. Orta Çağ'ın sonlarına doğru genellikle soylu ailelerinin çocukları gitse de düzenli eğitim merkezlerinin varlığından söz edilmektedir. Bu durum çocuk eğitiminde önemli gelişmelerden biri olarak görülmektedir (Poyraz ve Dere Çiftçi, 2011).

Zamanla yaygınlaşan eğitim kurumları, çocukların iş gücüne ihtiyaç kalmaması ve bilim insanların bu alana yönelik çalışmalarının artmasıyla birlikte günümüzdeki halini almaya başlamıştır. Günümüzde okul öncesinden başlamak üzere lisansüstü eğitime kadar ve her kesimden çocuğun katılabileceği sistemli ve düzenli geleneksel

eğitim merkezleri bulunmaktadır. Alternatif olarak araştırmacıların görüşlerini benimseyerek eğitim veren kurumlar da varlıklarını sürdürmektedir (Şeker, Grgen, Kablan, Kcktepe, Tuncel, Alcı, ... ve Turan, 2017).

Dünya tarihinde ocuk kavramı günümüzden farklılık göstermektedir. Birkaç yüzyıl önce çocukluk döneminin önemi bilinmemektedir. Gelişimsel olarak ihtiyaçlarının farkına varılması yakın zamanda gerçekleşmiştir. Orta ağda yaşanılan imkansızlıklarla birlikte ocuk ölüm sayıları oldukça yüksek olduğundan altı-yedi yaşlarına gelene kadar çocuklar aile yesi olarak görülmemektedir. Yedili yaşlarına gelen çocuklar ise aynı yetişkinler gibi giyiniyor, çalışıyor ve hatta uygun olmayan her türlü ortama yetişkinler gibi girebiliyordu (Turan, Yükselen, zgn, Akoğlu, Metindoğan-Wise, Talim, ... ve Acar Şengül, 2015).

ocuk eğitimi, genellikle ceza ve dayaktan geçmekteydi. Yetişkinler eğlence amaçlı çocukları top gibi birbirlerine atabiliyorlardı. Nihayet on altıncı yüzyılın sonlarına gelindiğinde çocuğa olan bakış açısı değişmeye başlamıştı. Artık kck yetişkin olarak adlandırılmıyor, yetişkin gibi davranmaları beklenmiyordu. Her ne kadar geç bir gelişme olsa da dünya tarihi 400 sene gibi bir sürede oyuncak olarak kullanılan çocuktan günümüzdeki çocukluk kavramına ulaşmıştır (Gander ve Gardiner, 2015).

Cüceloğlu (2021), Dünyanın her yerinde anne baba olmanın zor fakat değişen ülkemizde çok daha zor olduğunu belirtmektedir. Eski Türklere aile yapısı ve ocuk eğitimine bakış açıları, araştırmaların yetersizliği ve spekülatif yorumların fazlalığı nedeniyle tam olarak bilinmemektedir (Canatan ve Yıldırım, 2013). Fakat edinilen bilgiler doğrultusunda eski Türklere eğitim kültüre dayalı bir Şekilde gelişmiştir. Aileler taşıdıkları her Őerefi, beceriyi çocuklarına kazandırmaya çalışmışlardır. Nitekim aile içinde eğitimin amaı, kabiliyetlerini de göz önünde bulundurarak fertlere maziden gelen ailevi davranışları kazandırmayı sağlamaktır (Aksoy, 2011).

Geçmişten günümüze Türklere ocuk değer grmştir. Yakın zamanda değişen aile yapısında da ocuk değerini korumuştur. Günümüzde değişen Őartlar neticesinde çocuğa verilen eğitim de değişmiştir. Türk tarihinde bozkırlarda özgürce at koşturan, güreş ve okçuluk gibi ata sporları ile doğal ortam içinde özgürce oynayan çocuklar, kentlerin karmaşası içerisinde beton zeminlerde kendilerine yaşam alanı oluşturmaya çalışmaktadır. Cumhuriyetle birlikte aile yapısında gerçekleşen değişim

ve dönüşüm hane büyüklüklerinin küçülmesi, göçlerin artması, doğurganlık oranları ve çocuk sayılarının düşmesi sonucunu vermektedir (Taya, 2018).

2.1.2. Düşünürlerin çocuk eğitimi hakkındaki görüşleri

Eğitimin başlıca görevi, çocuğa bağımsız olmayı sağlayacak her şeyi bulabileceği gelişimini destekleyen en uygun çevreyi hazırlamaktır (Çakıroğlu Wibrant, 2009). Bu çerçevede eğitimin nasıl gerçekleşmesi gerektiğiyle ilgili tarih boyunca pek çok araştırmacı düşünür farklı fikirler ortaya koymuştur. İnsanın bilinen tarihinden itibaren ortaya atılan bu fikirlerin kabul görenek uygulanması insani bilimlerdeki araştırmaların yaygınlaşmasıyla hız kazanmıştır.

İlk olarak milattan önce yaşamış olan Platon'dan bahsetmek uygun olacaktır. Platon (M.Ö. 427-347) Devlet adlı eserinde çocuk eğitime ayrıntılı bir şekilde yer vermesine karşın eğitim alanında yazılmış bir eseri bulunmamaktadır. O'nun eğitim modeli yalnızca devleti yönetecek olanların eğitilmesi için geliştirilmiş ve oldukça katı kurallardan oluşmaktadır (Uyanık, 2023). Platon'dan çok uzun süre sonra yaşamış olan Farabi (M.S 870-950) Türk eğitim tarihinde doğrudan eğitim bilimine yönelik görüşleri olan ilk düşünürdür. Farabi'nin İhsau'l-Ulum adlı eserinde eğitimle ilgili görüşleri yer almaktadır. Farabi'ye göre eğitim doğumdan itibaren başlamaktadır ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Eğitimin amacı mutluluğu bulmak ve bireyi topluma yararlı hale getirmektir. Farabi'ye göre üç tür eğitimci vardır. Aile reisi, aile fertlerini; öğretmen, çocuk ve gençleri; devlet başkanı ise milleti eğitmekle görevlidir (Özden, 2021).

Türk tarihinde batıyı etkilemiş ve yeni akımların gelişmesinde temel oluşturmuş bilim insanı İbn-i Sina (980-1037) çocuk eğitimi hakkında ayrıntılı bilgiler kaleme almıştır. İbn-i Sina, Kanun ve Şifa adlı eserinde küçük yaşta (çocuk sütten kesilince) eğitime başlanması ve bu eğitimin ilk basamağının ahlak olduğunu belirtmiştir. Çocuğun 6 ila 14 yaşları arasında düzenli eğitime gitmesi gerektiğini vurgulamış ve akran öğretiminin öneminden bahsetmiştir. Günümüzde herkes tarafından kabul edilen çocuğun işinin oyun olduğu görüşünü İbn-i Sina çok erken tarihlerde dile getirmiştir (Akyüz, 1982).

Yakın dönem araştırmacıların çocuk eğitimi görüşleri şu şekildedir:

- Maria Montessori'ye göre eğitim çocuğun gelişimine uygun olunca gerçekleşebilir. Çocuğun gelişiminde kişiliğin bölünmez bir bütünü olarak yetişkinden bağımsızlaşmaya çalışan “doğuştan gelen bir aktivite” etkilidir. Yani gelişimin hedefi ve böylelikle de doğumdan başlayan eğitimin amacı ve görevi, yetişkinden bağımsızlaşmaktır.
- Edouard Seguin bilinen okul eğitiminin mekanik ezberlemeyi öne çıkararak çocukları aptallaştırdığı görüşündedir. Seguin, çocuğun eğitimini birbirini izleyen gelişim basamaklarına ayırır. Bedensel hareketten başlayarak usun zihinsel antrenmanına kadar devam eden etkinlik eğitiminin önemini vurgular.
- Jean-Jacques Rousseau için duyu algılaması tüm bilginin temelidir ve sonuç değil süreç odaklı bir bakış açısı benimser. Okuldaki yapay ortamdan uzaklaşıp gerçek hayatta yaparak ve yaşayarak öğrenme modelini önermiştir.
- Johann Pestalozzi eğitimde duyuların çalıştırılmasının öneminden bahseder ve düşünmenin somut gözleme dayandığını savunur. Eğitimin temelini başkası tarafından öğretilen değil kendiliğinden öğrenilen olduğunu ileri sürer.
- Friedrich Fröbel, her türlü eğitimi temelde kendine has bir süreç olarak görmektedir; bu süreçte bireyin doğal becerileri, organik gelişimin yasalarına göre gelişir. Erken dönem çocuklukta öğrenmede oyun oynamanın önemine inanır.
- Ellen Karolina Sophie Key geleneksel okullarda çocuğun karakterinin zarar gördüğünü söyler. Tüm çocukların tabiat bilimlerine dayalı bir dünya görüşü ile yetiştirildikten sonra eğitilmesinin mümkün olabileceğini savunur (Çakıroğlu Wilbrant, 2009).

2.1.3. Ailede çocuk eğitimi

Aile birbirlerine kan bağı, yasal ve duygusal bağlarla bağlı kişilerden oluşan en küçük toplumsal birimdir. Aile, içinde büyüdüğümüz yer, devamlı temasta olduğumuz insanlar ve nihayet günlük hayatımızın en büyük bölümünü adadığımız ortamdır (Sezal, 1997).

Eğitimin ailede başladığı herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Araştırmalar çocuğun karakter gelişiminin büyük bir çoğunluğunun 7 yaşına gelmeden oluştuğunu göstermektedir. Çocuk ailesinde aldığı eğitimle karakteri gelişmiş şekilde

okula başlamaktadır (Güneş, 2017). Okul hayatına başlamadan önce ailede aldığı eğitim çocuğun ileriki yaşamı boyunca etkisini görecektir. Her bir çocuk doğuştan potansiyel bir filozof, sanatçı ve bilim insanı adaydır (Cüceloğlu, 2021). Önemli olan içlerindeki özü kaybetmeden büyümelerine yardımcı olmaktır.

2.2. Duygu Kavramı

Duygular insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanın yaradılıştan sahip olduğu ve sonradan öğrenme yoluyla edindiği çok karmaşık yapılar olan duygular, tüm ömrü boyunca insana eşlik eder, onun hayatının renklerini oluşturur (Hacızade, 2012).

İnsan; fizyolojisini, davranışlarını, yaşamını etkileyen duyguların bazılarını doğuştan sahip olur. Bu duygular insanın, yaşamını sürdürmesi açısından hayati önem taşır. Bazı duygular ise zaman içerisinde, insanın yaşadığı topluma ve kültüre göre sonradan edinilir. Bu duygular insanın toplumla olan ilişkisini düzenlemede yardımcı olur (Manaf, 2022).

Doğuştan getirilen duygular birincil ya da temel duygular olarak adlandırılmaktadır. Bunlar; üzüntü, korku, utanç, öfke ve neşedir. Sonradan içerisinde bulunduğumuz toplumun da etkisiyle kazandığımız duygulara ise ikincil duygulardır. İkincil duygular; sinirlilik, saldırganlık, umutsuzluk ve suçluluk gibi duygulardır (Langelier, 2009).

2.2.1. Suçluluk duygusu

Suçluluk kavramı oldukça geniş bir literatürde incelenmektedir. Farklı bilim dalları suçluluk kavramını incelemiş ve tanımlamıştır. Hukuk sistemi, toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin bilerek ve istenerek ihlali sonucunda kişiye verilen hüküm olarak tanımlarken; dini açıdan hata yapılması halinde pişmanlık ve günahkarlık ile birlikte hissedilen duygu şeklinde tanımlamaktadır.

Türk Dil Kurumu (TDK) suçluluk tanımını kişinin ahlaki, dini kuralları çiğnediğini sezmesi bilinçli veya bilinçsiz olarak kapıldığı ve kendisiyle ilgili değer yargılarını sarsan duygu şeklinde yapmıştır. Son olarak kişinin gerçekleşen veya ileride gerçekleşmesi planlanan olaylar için kendini sorumlu tutması ve aşırı derecede

sorumluluk duygusu hissetmesi, psikolojinin suçluluk duygusu için yaptığı tanım olarak karşımıza çıkmaktadır (Bakırtaş ve İmamoğlu, 2021).

2.2.2. Ebeveyn suçluluğu

Literatürde ebeveyn suçluluğu kavramının sıklıkla kullanılmasına karşın ebeveyn suçluluğu tanımı bulunmamaktadır. Yapılan alan yazın taramasından elde edilen veriler sonucunda ebeveyn suçluluğu en temel anlamıyla ebeveynlerin çocukları için yerine getirilemedikleri sorumluluktan kaynaklı hissedilen aşırı yoğun duygu şeklinde tanımlanabilmektedir.

Yapılan araştırmalar ebeveynlerin genellikle engelli veya sağlıksız çocuğa sahip olma, boşanmış olma, çocuğuna bağırma veya çocuğun toplum içinde utanç verici hareketler yapması gibi nedenlerle suçluluk hissettiklerini göstermektedir (İçmeli, Ataoğlu, Canan ve Özçetin, 2008; Erdim ve Ergün, 2016; Akçınar ve Özbek, 2021 ve İşmen, 2022)

2.3. Öz Yeterlik

Öz yeterlik kavramı ilk olarak Bandura tarafından Sosyal Öğrenme kuramı içerisinde tanımlanmıştır. Bandura'ya göre öz yeterlik, bireylerin muhtemel durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine dair yargıları olarak tanımlanmıştır. Kişinin zorlandığı durumlarla başa çıkma konusunda kendisini ne kadar yeterli gördüğü ve bunu ne kadar iyi yapabildiğine dönük düşüncesi öz yeterlik algısını oluşturmaktadır (Bandura, 1982).

Öz yeterlik; bireyin nasıl hissettiği, nasıl düşündüğü, kendini nasıl motive ettiği ve nasıl davrandığı ile ilgili karar vermesidir (Kaya ve Şahin, 2020). Öz yeterlik inancı toplumsal özelliklerden etkilenen bir yapıdır. Toplumun kişiye olumlu dönütleri, davranışlar üzerinde olan toplumsal algılar, bireyin davranışlar üzerindeki algılar öz yeterlik inancını doğrudan etkilemesi söz konudur.

Öz yeterlik algısının yüksek olmasının bireyin tüm yaşamında olumlu etkileri olacağı açıktır. Kansu ve Hızlı Sayar'ın (2018) yaptığı araştırma bu bilgiyi doğrulamakta ve yüksek öz yeterlik duygusuna sahip bireylerin stres ve depresyon gibi değişkenlerden daha az etkilendiklerini, fiziksel ağrılara olan toleranslarının daha yüksek olduğunu, kendilerini genellikle iyi ve sağlıklı hissettiklerini göstermektedir.

Öz yeterlik algısı yüksek olan bireylerin ebeveyn olma konusunda da başarılı oldukları düşünülmektedir.

2.3.1. Ebeveyn öz yeterliği

Öz yeterlik kavramının yaygınlaşmasıyla birlikte farklı tanımlamalar gelişmiştir. Ebeveyn öz- yeterliği anne ya da babanın ebeveynliğin gerektirdiği bu görevleri nasıl gerçekleştirdiğine olan inancıdır (Zorbaz, 2018).

Ebeveynliğe geçiş, bireylerin yeni roller, koşullar ve gereksinimler içinde oldukları bir kriz dönemidir. Bu dönem bireylerin yeni ebeveyn rollerine uyum sağlamalarını, var olan ilişkilerini yeniden düzenlemelerini ve yeni ilişkiler geliştirmelerini gerektirir. Yüksek ebeveyn öz yeterliği, sağlıklı, mutlu, fiziksel ve duygusal anlamda ilgi ve bakımın sağlandığı çocuk büyütme ortamını besleyecek ebeveynlik becerisiyle güçlü şekilde ilişkilidir (Kaya ve Şahin, 2020).

Anne babanın, ebeveyn rolünü ya da ebeveynlik alanındaki becerisini algılaması yeterlik düşüncesini oluşturur. Bu da çocuğun davranışlarını ve gelişimini olumlu etkiler. Ebeveyn öz yeterliği düşük anne babalar, çocukla ilgili zorlu durumlarda etkili davranmada çok zorluk yaşarlar, ebeveynlikle mücadele ederler (Kotil, 2010).

Erken çocukluk dönemi olarak nitelendirilen 2-6 yaş insan hayatının en duyarlı dönemidir. Gelişimin en hızlı olduğu bu yıllar, insan yaşamının temelini oluşturmaktadır. Bu temel kalıtımsal olduğu kadar çevresel faktörlerden de etkilenmektedir. Çocuğun içinde yaşadığı toplumun özellikle aile faktörünün gelişimini büyük oranda etkilediği bilinmektedir (Özbek, 2011). Ebeveyn olma konusunda kendisini yetersiz hisseden anne babalar çocuklarının ihtiyaçlarını sağlıklı bir şekilde karşılayamayacaktır.

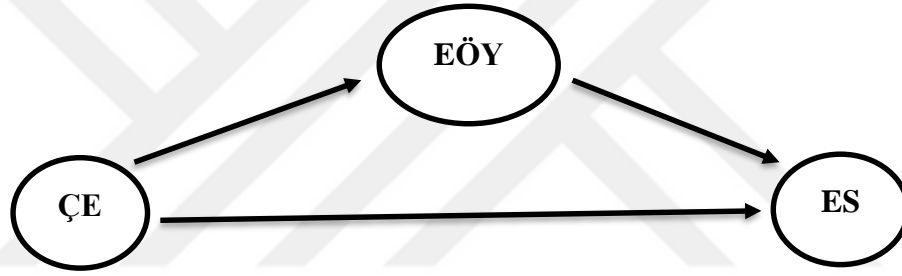
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada anne babaların çocuk eğitimi bilgilerinin ebeveyn suçluluğu üzerindeki doğrudan ya da dolaylı etkisi incelenecektir. Bu bağlamda ebeveyn öz yeterliğinin istatistiksel olarak anlamlı bir aracı olup olmadığı test edilecektir. Ebeveyn öz yeterliğinin aracılık etkisi anlamlı değişken olması halinde tespit edilen aracılık etkisinin hangi yönde ve hangi düzeyde olduğu belirlenecektir.

Şekil 1. Anne babaların çocuk eğitimi bilgileri, ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişkinin öngörüsü (ÇE=Çocuk Eğitimi, EÖY= Ebeveyn Öz Yeterliği, ES= Ebeveyn Suçluluğu).

Çalışmada Türkiye’de yaşayan ve 2-6 yaş aralığında çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişki, YEM ile analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

- Ebeveynlerin çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn öz yeterliği arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Ebeveynlerin çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn suçluluğu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.
- Ebeveynlerin öz yeterlikleri ile ebeveyn suçluluğu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 2023 yılında Türkiye’de yaşayan 2-6 yaş aralığında çocuğa sahip ebeveynlerin tümü oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evren içerisinde çalışmaya katılmak için gönüllü, kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılan ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın Türkiye çapında yapılması planlandığı için örneklem hacminin belirlenmesinde $n \geq 1.000.000$ olduğu durumda $n=384$ birim olması gerektiği bilgisi dikkate alındığında örneklem büyüklüğü en az 384 olacak şekilde planlanmıştır (Cohen, Manion, ve Morrison, 2000). Örnekleme yöntemi olarak ise kolayda örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Kolayda örneklemede veriler, evrenden en kolay, hızlı ve ekonomik şekilde toplanır (Malhotra, 2004: 321, Aaker vd., 2007: 394, Zikmund, 1997: 428).

3.4. Aracılık Etkisi ve Yapısal Eşitlik Modeli

Sosyal psikoloji başta olmak üzere sağlık, eğitim gibi farklı disiplin araştırmalarında yaygın olarak aracılık etkisi kullanılmaktadır. Aracılık etkisi değişkenler arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olan istatistiksel bir yöntemdir. Başka bir deyişle aracı değişkenin, ilişkisel bir modelde yarattığı etkiye aracılık etkisi denmektedir.

Aracı değişken ise bağımlı ve bağımsız değişken arasında gözlenen ilişkinin tamamını ya da yalnızca bir kısmını gösteren değişken olarak tanımlanabilmektedir. İlişkinin tamamını yansıtması durumuna tam aracılık, bir kısmını yansıtması durumuna ise kısmi aracılık denmektedir. Yani aracı değişken, bir bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkiye dahil edildiğinde, var olan anlamlı ilişkiyi ortadan kaldırıp, kendi üzerinden aktararak devam ettirdiğinde tam aracılık, zayıflayarak devam ettirdiğinde kısmi aracılık söz konusudur (Örs Özdil, 2017; Yılmaz ve Dalbudak, 2018; Vardar, 2019).

Aracılık etkisinin hesaplanmasında yaygın olarak kullanılan YEM siyaset bilimi, ekonomi, pazarlama, psikoloji, sağlık, eğitim ve sosyoloji alanlarında da sıklıkla kullanılmaktadır. YEM, gizli değişkenler ile gözlenen değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri modeller aracılığıyla test etmek için kullanılmıştır. YEM’ in amacı teorik modelin verilerle desteklenip desteklenmediğini ya da modelin veriye uyup uymadığını belirlemektir (Alkış, 2016).

YEM' in günümüzde oldukça yaygın kullanılmasına neden olan özellikleri; keşfedici bir yaklaşımın aksine doğrulayıcı bir yaklaşım şeklini benimsemesi, ölçüm hatalarını diğer yöntemlerden ayrı olarak net bir şekilde ortaya koyması, sadece gözlenebilen değişkenleri değil aynı zamanda gözlenemeyen değişkenleri de analiz etmesi ve değişkenleri tek bir model içerisinde doğrudan ve dolaylı etkileri inceleyen daha başarılı bir metot bulunmamasıdır (Meydan, Şeşen 2015).

3.5. Araştırmanın Bağımlı, Bağımsız ve Aracı Değişkeni

Araştırmanın değişkenleri aşağıdaki gibidir:

Bağımlı değişken: Ebeveyn suçluluğu

Bağımsız değişken: Çocuk eğitimi bilgisi

Aracı değişken: Ebeveyn öz yeterliği

3.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Özellikler Bilgi Formu”, katılımcıların çocuk eğitimi bilgilerini ölçmek için “Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (ÇEYÖ)”, katılımcıların ebeveynlikte yaşadıkları suçluluk hissini belirlemek için “Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ)” ve katılımcıların ebeveyn öz yeterliğini ölçmek için “Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliği Ölçeği (YBEÖYE)” kullanılacaktır.

3.6.1. Demografik özellikler bilgi formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen “Demografik Özellikler Bilgi Formu” 10 sorudan oluşmaktadır. Sorular araştırmanın içeriğine uygun olarak geliştirilmiştir. Katılımcının yaşı, cinsiyeti, çocuk sayısı, çocuklarının cinsiyetleri ve doğum tarihleri, eğitim, çalışma, gelir ve ikamet durumu ve meslek bilgisi sorularını içermektedir.

3.6.2. Çocuk eğitimi yeterliliği ölçeği

Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği (ÇEYÖ) Yeşil ve ark. tarafından 2018 yılında Türkiye’de geliştirilmiştir. Beşli Likert tipi bir ölçek olup beş faktör “Sorumluluk kazandırma, İletişim-etkileşim, Çocuğu tanıma, Çocuğu geliştirme ve Çocuğu yönlendirme” altında toplanan 37 maddeyi kapsamaktadır. Faktörlerde yer alan

maddelerin her biri; katılımcıların ne sıklıkta yapabildiklerini belirtme düzeyini yansıtan “(1) Hiçbir zaman, (2) Nadiren, (3) Bazen, (4) Çoğu zaman ve (5) Her zaman” şeklinde derecelenmiştir. İlgili maddenin içerdiği yeterliği “her zaman” yapabilen ebeveynin o yeterlik açısından “çok yeterli”; “hiçbir zaman” yapamayan ebeveynin ise “çok yetersiz” olduğu kabul edilmiştir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

ÇEYÖ’ nin genelinden elde edilen puanlar, yüzlük puan sistemi ya da aritmetik ortalama değerleri ile yorumlanabilmektedir. Ölçeğin genelinden ya da her bir faktörden elde ettiği puan/aritmetik ortalamalardan yola çıkarak katılımcıların çocuk eğitimi yeterlik düzeyleri belirlenebilmektedir. Ölçeğin genelinin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,922’dir. Maddelerin kararlılık katsayıları da $p < 0,001$ düzeyinde anlamlıdır. Buna göre ÇEYÖ’ nin, ebeveynin çocuk eğitimi konusundaki yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

3.6.3. Ebeveyn suçluluk ölçeği

Orijinal adı Guilt About Parenting Scale (GAPS) olan Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ) Haslam ve ark. tarafından 2019 yılında Avustralya’da geliştirilmiştir. Türkiye uyarlaması Polat ve arkadaşları tarafından 2022 yılında yapılmıştır. Ölçek ebeveynlikle ilgili hissedilen suçluluğun bilişsel ve duygusal özelliklerini ölçmektedir. 2-12 yaş arası çocuğu olan ebeveynlere uygulanmıştır. 10 maddeden oluşmakta ve tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Yedili Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum; 7=Kesinlikle katılıyorum) tipi ölçeğe göre puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak puanlar en az 10 ile en fazla 70 arasında değişebilmekte ve ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Daha yüksek puanlar ebeveynlikle ilgili daha fazla suçluluk duygusunu gösterir. GAPS’ ın Cronbach alfa iç tutarlılığının $\alpha = .893$ olduğu görülmüştür. Ölçeğin maddelerinin faktör yükleri .60 ile .71 arasında değişmektedir. Araştırma sonuçları GAPS’ ın Türkçe formunun (ESÖ) geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

3.6.4. Yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterlik ölçeği

Orijinal adı Berkeley Parenting Self-efficacy Scale (BPSE) olan ölçme aracını Holloway ve arkadaşları 2005 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde geliştirmiştir. Ölçeğin orijinal versiyonunun Türkiye uyarlaması aynı yıl Zembat ve arkadaşları

tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geliştiricileri 2019'da ölçeği yenileyerek güncel halini (BPSE-R) oluşturmuştur. BPSE-R' nin 2021'de Yıldız ve arkadaşları tarafından Türkiye uyarlaması yapılmıştır. BPSE-R' da toplam 18 madde bulunmakta ve Ebeveynliğe Özgü Stratejiler ve Çocuğa Kazandırılabilirler olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçek altılı Likert tipi olarak tasarlanmıştır (1=Hiç güvenmiyorum; 6=Tamamen güveniyorum). Ölçeğin toplam puan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.91, test-tekrar test kararlılık katsayısı ise 0.67 olarak hesaplanmıştır. Bulgular BPSE-R' in Türkçe versiyonunun "Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliği Ölçeği" yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğunu ve Türkiye'de okul öncesi dönemde çocuğu olan anne babaların ebeveynlik öz yeterliğinin belirlenmesinde bir ölçme aracı olarak kullanılabilirliğini göstermiştir.

3.7. Veri Toplama Tekniği

Araştırma online ortamda Türkiye çapında anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Online ortamda uygulanan anket için "www.googleform.com" online anket sitesinde online anket oluşturularak evrendeki birimlere ulaşılmıştır.

3.8. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma sonucunda 103 katılımcıdan elde edilen verilerin analizi IBM SPSS Statistics 22 (SPSS Inc., Chicago, IL) ve Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için AMOS v21 programında uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmiştir. Araştırmada demografik sorular, Çocuk Eğitimi Yeterliliği Ölçeği (ÇEYÖ), Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği (ESÖ), Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği (YBEÖYÖ) kullanılmıştır. Ardından güvenilirlik analizleri yapılarak Cronbach Alpha katsayıları hesaplanarak kullanılan bu ölçeklerin güvenilir olduğu saptanmıştır.

Ölçek puanlarının normallik varsayımının kontrolü için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Aykırı değer içeren veriler ve çalışma dışında tutulmuştur. Böylelikle çalışma kapsamına 100 kişi alınmıştır. Aykırı değerler çıkarıldıktan sonra tüm ölçek puanlarının ve alt boyut puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 aralığında değer aldığı görülmüştür. Böylelikle ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Genel olarak tüm ölçek ve alt boyutların güvenilirliklerinin

yüksek düzeyde güvenilir düzeyde ve oldukça iyi düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir.

Verilerin analizinde; tanımlayıcı kategorik verileri sayı (n) ve yüzde (%), nicel verileri ise ortalama ve standart sapma değerleri, çarpıklık, basıklık, minimum ve maksimum değerleri gösterilmiştir. İki grup ortalamalarının karşılaştırılması için Independent Sample T Test ve ikiden fazla grup ortalamasının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) için değişkenler arasında Durbin Watson, tolerans ve VIF değerleri incelenerek otokorelasyon ve çoklu bağlantı sorunu olmadığı tespit edilmiştir. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ baz alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların çocuk eğitimi yeterliliği, ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği ölçeklerinden elde edilen veriler ile araştırmacı tarafından hazırlanan demografik özellikler bilgi formundan elde edilen veriler yer almaktadır. Örneklemden elde edilen veriler; katılımcıların genel özellikleri, frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin incelenmesi

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Anne	62	62
	Baba	38	38
Çocuk sayısı	Tek çocuk	28	28
	İki çocuk	53	53
	Üç çocuk	16	16
	Üç çocuktan fazla	3	3
Eğitim durumu	Okuryazar değil	3	3
	İlkokul	5	5
	Ortaokul	9	9
	Lise	27	27
	Üniversite	56	56
Çalışma durumu	Çalışıyor	52	52
	Çalışmıyor	48	48
Meslek	Ev hanımı	34	34
	Memur	28	28
	Özel sektör	20	20
	Serbest meslek	18	18
	Gelir durumu	Gelir giderden az	13
	Gelir gidere denk	73	73
	Gelir giderden çok	14	14
İkamet durumu	İstanbul	57	57

	Batman	10	10
	Zonguldak	6	6
	Bursa	5	5
	Kastamonu	4	4
	Tokat	3	3
	Kocaeli	3	3
	Diğer	12	12
Yaş	Ortalama \bar{x} SS	33.16 \bar{x} 5.26	
	Minimum-maximum	21-48	
Çocuk yaşı	Ortalama \bar{x} SS	4.21 \bar{x} 1.26	
	Minimum-maximum	2-6	

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılanlara ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde %62'sinin anne, %38'inin baba olduğu, çocuk sayısı incelendiğinde %28'inin tek çocuk, %53'ünün iki çocuk, %16'sının üç çocuk, %3'ünün de 3 çocuktan fazlasına sahip olduğu görülmüştür. Eğitim durumu incelendiğinde katılımcıların %3'ünün okur yazar olmadığı, %5'inin ilkokul, %9'unun ortaokul, %27'sinin lise, %56'sının üniversite olduğu tespit edilmiştir. Çalışma durumu incelendiğinde %52'sinin çalıştığı, %48'inin çalışmadığı, meslekleri incelendiğinde ise %34'ünün ev hanımı, %28'inin memur %20'sinin özel sektörde, %18'inin serbest meslek olduğu bulunmuştur.

Gelir durumuna göre katılımcıların %13'ünün gelirinin giderinden az %73'ünün gelirinin gidere denk, %14'ünün gelirinin giderden çok olduğu tespit edilmiştir. İkamet durumuna göre katılımcıların %57'sinin İstanbul'da, %10'unun Batman'da, %6'sının Zonguldak'ta, %5'inin Bursa'da, %4'ünün Kastamonu'da, %3'ünün Tokat'ta, %3'ünün Kocaeli'de, %12'sinin ise diğer illerde ikamet ettiği tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş ortalamasının 33.16, minimum yaşın 21, maksimum yaşın 48 olduğu, çocukların yaş ortalamasının 4.21, minimum 2, maksimum 6 olduğu tespit edilmiştir.

2.4. Çocuk Eğitimi Yeterliliği ve Ebeveyn Suçluluğu ve Ebeveyn Öz Yeterliği Ölçekleri Verilerinin Normallik Varsayımı

Araştırmadan elde edilen verilerin analizlerini yapabilmek için öncelikle verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının test edilmiştir. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ ölçekleri ve alt boyutları için yapılmış olan test analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçek toplam ve alt boyut puanına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler ve alt boyutları	n	Ortalama \bar{x} SS	Min-Max	Çarpıklık	Basıklık
ÇEYÖ toplam puan	100	82.49 \mp 8.53	55.14-100	-0.587	0.575
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	100	80.65 \mp 9.36	60-100	-0.109	-0.237
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	100	81.27 \mp 9.82	54.55-100	-0.539	0.132
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	100	90.90 \mp 9.55	57.5-100	-1.256	1.543
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	100	76.35 \mp 15.72	35-100	-0.789	0.407
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	100	79.46 \mp 17.92	40-100	-0.435	-0.963
ESÖ toplam	100	45.11 \mp 11.55	13-65	-0.420	-0.159
YBEÖYÖ toplam	100	78.55 \mp 14.20	48-106	-0.034	-0.612
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	100	29.04 \mp 5.43	13-41	-0.051	0.063
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	100	49.51 \mp 9.80	23-66	-0.169	-0.404

ÇEYÖ: Çocuk Eğitimi Yeterliliği Ölçeği

ESÖ: Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği

YBEÖYÖ: Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği

+2.0 -2.0 için **Kaynak:** George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson

Yukarıdaki tabloda araştırmada kullanılan ölçeklerin toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. ÇEYÖ toplam puanına ilişkin ortalamasının 82.49±8.53, minimum 55.14, maksimum 100, çarpıklık değerinin -0.587, basıklık değerinin 0.575, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma alt boyut puan ortalamasının 80.65±9.36, minimum puanın 60, maksimum puanın 100, çarpıklık değerinin -0.109, basıklık değerinin -0.237, ÇEYÖ iletişim-etkileşim alt boyut puanına ilişkin ortalamasının 81.27±9.82, minimum puanın 54.55, maksimum puanın 100, çarpıklık değerinin -0.539, basıklık değerinin 0.132 olduğu, ÇEYÖ çocuğu geliştirme alt boyut puan ortalamasının 90.90±9.55, minimum puanın 57.5, maksimum puanın 100, çarpıklık değerinin -1.256, basıklık değerinin 1.543, ÇEYÖ çocuğu tanıma alt boyut puan ortalamasının 76.35±15.72, minimum puanın 35, maksimum puanın 100, çarpıklık değerinin -0.789, basıklık değerinin 0.407, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme alt boyut puan ortalamasının 79.46±17.92, minimum puanın 40, maksimum puanın 100 olduğu, çarpıklık değerinin -0.435, basıklık değerinin 0.963 olduğu tespit edilmiştir. ESÖ toplam puan ortalamasının 45.11±11.55, minimum puanın 13, maksimum puanın 65, çarpıklık değerinin -0.420, basıklık değerinin -0.159 olduğu, YBEÖYÖ toplam puan ortalamasının 78.55±14.20, minimum puanın 48, maksimum puanın 106, çarpıklık değerinin -0.034, basıklık değerinin -0.612 olduğu tespit edilmiştir. YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji alt boyut puan ortalamasının 29.04±5.43, minimum puanın 13, maksimum puanın 41, çarpıklık değerinin -0.051, basıklık değerinin 0.063 olduğu tespit edilmiştir.

Tüm puanların çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate alındığında, +2 ile -2 arasında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, normal dağılım koşulunun sağlandığı görülmüştür yani ölçek puanlarıyla ilgili karşılaştırmalar yapılırken parametrik yöntemlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenirlik analizi sonuçlarının incelenmesi

Ölçekler ve alt boyutları	n	Cronbach Alpha
ÇEYÖ toplam puan	37	0.932
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	11	0.848
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	11	0.859

ÇEYÖ Çocuğu tanıma	8	0.888
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	4	0.710
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	3	0.898
ESÖ toplam	10	0.870
YBEÖYÖ toplam	18	0.928
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	7	0.794
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	11	0.922

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirlikte,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir,

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Kaynak: Büyüköztürk, Ş. (2006). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Yukarıdaki tabloda araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik analizi sonuçlarına ilişkin Cronbach Alpha değerleri incelenmiştir. Cronbach Alpha değerinin .70 ve üzerinde olduğunda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir (Durmuş, Yurtkoru, ve Çinko, 2016; Büyüköztürk, 2006; Karagöz, 2016; Seçer, 2017).

ÇEYÖ toplam puan, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ İletişim-etkileşim, ÇEYÖ Çocuğu tanıma, ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha katsayılarının yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilirken, ÇEYÖ çocuğu geliştirme ve YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji alt boyutlarına ilişkin güvenilirliklerin oldukça güvenilir olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 4. Cinsiyete göre ölçek toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama \bar{x} SS	t değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Kadın	62	84.10 \mp 7.51	2.479	0.015
	Erkek	38	79.85 \mp 9.49		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Kadın	62	81.52 \mp 9.66	1.190	0.237
	Erkek	38	79.23 \mp 8.79		
	Kadın	62	82.66 \mp 9.53		

ÇEYÖ İletişim- etkileşim	Erkek	38	78.99±9.98		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	Kadın	62	92.37±7.91	2.008	0.070
	Erkek	38	88.48±11.45		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Kadın	62	80±12.34	3.089	0.003
	Erkek	38	70.39±18.75		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	Kadın	62	82.25±17.40	2.020	0.046
	Erkek	38	74.91±18.03		
ESÖ toplam	Kadın	62	45.87±12.09	0.840	0.403
	Erkek	38	43.86±10.66		
YBEÖYÖ toplam	Kadın	62	80.80±13.62	2.061	0.042
	Erkek	38	74.86±14.55		
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	Kadın	62	29.54±5.57	1.198	0.234
	Erkek	38	28.21±5.15		
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	Kadın	62	51.25±9.05	2.327	0.022
	Erkek	38	46.65±10.42		

Yukarıdaki tabloda cinsiyete göre ölçek toplam ve alt puanlarına ilişkin ortalamaların karşılaştırılması için Independent Sample T test analizi kullanılmıştır.

Kadınların ve erkeklerin ÇEYÖ toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların ÇEYÖ toplam puan ortalamasının (ort=84.10), erkeklerin puanından (ort=79.85) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kadınların çocuk eğitimindeki yeterliliklerinin erkeklerden daha fazla olduğu söylenebilir.

Kadın ve erkeklerin ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ESÖ toplam puanı, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü stratejiler puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcı kadın ve erkeklerin ÇEYÖ çocuğu geliştirme puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların ÇEYÖ çocuğu geliştirme puan ortalamasının (ort=80) erkeklerden (ort=70.39) daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yani kadınların çocuğu geliştirme yeterliliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcı kadın ve erkeklerin ÇEYÖ çocuğu yönlendirme puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$) Kadınların çocuğu yönlendirme puan ortalamasının (ort=82.25) erkeklerden (ort=74.91) daha fazla olduğu, dolayısıyla kadınların çocuğu yönlendirme yeterliliğinin erkeklerden daha fazla olduğu bulunmuştur.

Katılımcı kadın ve erkeklerin YBEÖYÖ toplam puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların ebeveynlik öz yeterliliğinin (ort=80.80) erkeklerden (ort=74.86) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcı kadın ve erkeklerin YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler alt boyut puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre kadınların çocuğa kazandırabileceği stratejiler ebeveyn öz yeterliliğinin (ort=51.25) erkeklerden (ort=46.65) daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayısına göre ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama \bar{x} SS	F değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Tek çocuk	28	84.32 \bar{x} 6.52	1.091	0.357
	İki çocuk	53	82.49 \bar{x} 8.27		
	Üç çocuk	16	79.59 \bar{x} 10.76		
	Üç çocuktan fazla	3	80.72 \bar{x} 16.21		
	Tek çocuk	28	80.12 \bar{x} 12.41		
	İki çocuk	53	81.02 \bar{x} 9.51	0.492	0.689

ÇEYÖ	Üç çocuk	16	79.31±10.32		
sorumluluk kazandırma	Üç çocuktan fazla	3	86.06±12.89		
	Tek çocuk	28	84.22±7.10		
	İki çocuk	53	81.37±9.57	2.337	0.078
ÇEYÖ İletişim- etkileşim	Üç çocuk	16	76.59±11.76		
	Üç çocuktan fazla	3	76.96±18.66		
	Tek çocuk	28	92.67±6.66		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	İki çocuk	53	90.47±9.05		
	Üç çocuk	16	90.78±13.65	1.138	0.338
	Üç çocuktan fazla	3	82.5±15.20		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Tek çocuk	28	78.75±15.25		
	İki çocuk	53	75.94±15.12	0.371	0.774
	Üç çocuk	16	74.06±18.54		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	Üç çocuktan fazla	3	73.33±20.81		
	Tek çocuk	28	85.23±17.81*		
	İki çocuk	53	79.49±16.05	2.887	0.040
ESÖ toplam	Üç çocuk	16	69.16±19.14*		
	Üç çocuktan fazla	3	80±29.05		
	Tek çocuk	28	43.85±11.02		
ESÖ toplam	İki çocuk	53	44.64±11.08	0.752	0.524
	Üç çocuk	16	47.5±14.09		

	Üç çocuktan fazla	3	52.33±11.54		
	Tek çocuk	28	81.32±13.69		
	İki çocuk	53	78.92±14.72		
YBEÖYÖ toplam	Üç çocuk	16	72.25±11.85	1.441	0.236
	Üç çocuktan fazla	3	79.66±18.47		
YBEÖYÖ	Tek çocuk	28	29.60±4.60		
ebeveynliğe özgü strateji	İki çocuk	53	29.47±5.67		
	Üç çocuk	16	26.75±5.33	1.185	0.320
	Üç çocuktan fazla	3	28.33±7.76		
	Tek çocuk	28	51.71±9.66		
YBEÖYÖ	İki çocuk	53	49.45±10.28		
Çocuğa kazandırılacak stratejiler	Üç çocuk	16	45.50±7.52	1.415	0.243
	Üç çocuktan fazla	3	51.33±11.15		

Yukarıdaki tabloda katılımcıların sahip olduğu çocuk sayısına göre ölçek puanlarının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi yapılmıştır. Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için post-hoc analizi yapılmıştır. Varyansların homojenliği sağlandığı durumda Scheffe testi, homojenliğin sağlanmadığı durumda ise Tamhane's T2 testi kullanılmıştır.

Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayılarına göre ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji, YBEÖYÖ çocuğa kazandırılacak stratejiler puanları bakımından farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayılarına göre ÇEYÖ çocuğu yönlendirme puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre tek çocuğu

olan katılımcıların çocuğu yönlendirme yeterliliğinin (ort=85.23) üç çocuğu olanlardan (ort=69.16) daha fazla olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların çocuklarının cinsiyetine göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama \bar{x} SS	t değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Kız	43	82.18 \bar{x} 8.28	-0.044	0.965
	Erkek	38	82.27 \bar{x} 9.90		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Kız	43	80.76 \bar{x} 9.17	0.176	0.860
	Erkek	38	80.38 \bar{x} 10.13		
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	Kız	43	80.38 \bar{x} 7.85	-0.583	0.562
	Erkek	38	81.72 \bar{x} 12.58		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	Kız	43	90.63 \bar{x} 10.38	-0.272	0.786
	Erkek	38	91.25 \bar{x} 9.68		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Kız	43	75.11 \bar{x} 14.32	-0.181	0.857
	Erkek	38	75.78 \bar{x} 19.08		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	Kız	43	80.93 \bar{x} 16.30	1.216	0.228
	Erkek	38	75.96 \bar{x} 20.41		
ESÖ toplam	Kız	43	44.90 \bar{x} 10.25	-0.828	0.410
	Erkek	38	46.94 \bar{x} 11.91		
YBEÖYÖ toplam	Kız	43	76.69 \bar{x} 14.25	-1.370	0.175
	Erkek	38	81.26 \bar{x} 15.73		
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	Kız	43	28.30 \bar{x} 5.57	-1.374	0.173
	Erkek	38	30.07 \bar{x} 6.05		
	Kız	43	48.39 \bar{x} 9.54		

YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	Erkek	51.18±10.97
		38

Yukarıdaki tabloda katılımcıların çocuklarının cinsiyetine göre ölçek puanlarının karşılaştırılması için Independent Sample T Test uygulanmıştır.

Katılımcıların çocuklarının cinsiyetine göre ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji, YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler puanları bakımından farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 7. Katılımcıların eğitim durumuna göre ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama± SS	F değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Okuryazar değil	3	89±9.52	0.998	0.413
	İlkokul	5	82.48±10.81		
	Ortaokul	9	85.40±6.75		
	Lise	27	80.70±10.06		
	Üniversite	56	82.53±7.71		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Okuryazar değil	3	89.09±9.44	1.660	0.166
	İlkokul	5	80.72±12.63		
	Ortaokul	9	86.06±8.71		
	Lise	27	80.53±8.76		
	Üniversite	56	79.38±9.24		
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	Okuryazar değil	3	87.87±5.55	0.614	0.654
	İlkokul	5	80±11.71		
	Ortaokul	9	83.43±8.59		
	Lise	27	79.79±12.17		

	Üniversite	56	81.39±8.79		
	Okuryazar değil	3	92.5±12.99		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	İlkokul	5	90±13.80		
	Ortaokul	9	93.61±6.13	0.701	0.593
	Lise	27	88.51±10.36		
	Üniversite	56	91.60±9.12		
	Okuryazar değil	3	85±18.02		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	İlkokul	5	79±19.17		
	Ortaokul	9	78.88±8.93	0.365	0.833
	Lise	27	75.18±19.38		
	Üniversite	56	75.80±14.51		
	Okuryazar değil	3	88.88±19.24		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	İlkokul	5	82.66±18.01		
	Ortaokul	9	77.03±18.59	2.468	0.050
	Lise	27	71.11±18.76		
	Üniversite	56	83.09±16.42		
	Okuryazar değil	3	50.66±12.74		
ESÖ toplam	İlkokul	5	40±6.04		
	Ortaokul	9	44.55±13.35	0.533	0.712
	Lise	27	46.51±14.90		
	Üniversite	56	44.67±9.77		
	Okuryazar değil	3	93.33±9.29		
YBEÖYÖ toplam	İlkokul	5	75.40±20		
	Ortaokul	9	79.66±12.40	1.512	0.205
	Lise	27	81.48±13.43		
	Üniversite	56	76.44±14.20		

	Okuryazar değil	3	34±3		
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	İlkokul	5	27±8.03		
	Ortaokul	9	29.11±4.93	0.902	0.466
	Lise	27	29.51±5.83		
	Üniversite	56	28.71±5.14		
	Okuryazar değil	3	59.33±8.96		
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	İlkokul	5	48.4±13.16		
	Ortaokul	9	50.55±7.95	1.725	0.151
	Lise	27	51.96±8.74		
	Üniversite	56	47.73±10.02		

Yukarıdaki tabloda katılımcıların eğitim durumuna göre ölçek puanlarının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi yapılmıştır.

Katılımcıların eğitim durumları arasında ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji, YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler puanları bakımından farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 8. Katılımcıların çalışma durumuna göre ölçek puanların bakımından incelenmesi

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama±SS	t değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Çalışıyorum	52	81.43±8.97	-1.294	0.199
	Çalışmıyorum	48	83.63±7.95		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Çalışıyorum	52	79.26±9.09	-1.554	0.123
	Çalışmıyorum	48	82.15±9.51		
ÇEYÖ İletişim- etkileşim	Çalışıyorum	52	80.48±9.74	-0.829	0.409
	Çalışmıyorum	48	82.12±9.93		

ÇEYÖ Çocuğu tanıma	Çalışıyorum	52	89.66±10.71	-	0.179
	Çalışmıyorum	48	92.23±8	1.353	
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Çalışıyorum	52	74.80±18.06	-1.021	0.310
	Çalışmıyorum	48	78.02±12.70		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	Çalışıyorum	52	79.74±17.80	0.160	0.873
	Çalışmıyorum	48	79.16±18.22		
ESÖ toplam	Çalışıyorum	52	43.25±10.22	-	0.094
	Çalışmıyorum	48	47.12±12.64	1.691	
YBEÖYÖ toplam	Çalışıyorum	52	75.73±13.93	-2.100	0.038
	Çalışmıyorum	48	81.60±14		
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	Çalışıyorum	52	28.30±4.75	-	0.162
	Çalışmıyorum	48	29.83±6.03	1.410	
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	Çalışıyorum	52	47.42±10.14	-	0.026
	Çalışmıyorum	48	51.77±8.99	2.260	

Yukarıdaki tabloda katılımcıların çalışma durumuna göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması için Independent Sample T Test uygulanmıştır.

Çalışan katılımcılar ile çalışmayanların arasında ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme, ESÖ toplam puanı ve YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çalışan katılımcılar ile çalışmayanların YBEÖYÖ toplam puanı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$). Buna göre çalışmayan katılımcıların ebeveynlik öz yeterliliğinin (ort=81.60) çalışanlardan (ort=75.73) daha yüksek bulunmuştur.

Çalışan katılımcılar ile çalışmayanların YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre çalışmayanların çocuğa stratejiler kazandırılabilir öz yeterliliğinin (ort=51.77) çalışanlardan (ort=47.42) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların mesleklerine göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama \bar{x} SS	F değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Ev hanımı	34	83.99 \bar{x} 8.53	1.012	0.405
	Memur	28	82.55 \bar{x} 7.32		
	Özel sektör	20	83.08 \bar{x} 6.16		
	Serbest meslek	18	79.12 \bar{x} 11.93		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Ev hanımı	34	83.90 \bar{x} 9.50	1.846	0.126
	Memur	28	77.76 \bar{x} 9.48		
	Özel sektör	20	80.27 \bar{x} 8.43		
	Serbest meslek	18	79.49 \bar{x} 9.26		
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	Ev hanımı	34	82.03 \bar{x} 10.48	1.100	0.361
	Memur	28	81.53 \bar{x} 9.29		
	Özel sektör	20	83.45 \bar{x} 6.59		
	Serbest meslek	18	77.17 \bar{x} 12.14		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	Ev hanımı	34	92.05 \bar{x} 8.75	1.358	0.254
	Memur	28	91.44 \bar{x} 7.49		
	Özel sektör	20	92.5 \bar{x} 7.65		
	Serbest meslek	18	86.94 \bar{x} 14.28		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Ev hanımı	34	78.08 \bar{x} 13.14	1.820	0.131
	Memur	28	79.61 \bar{x} 12.56		
	Özel sektör	20	75 \bar{x} 15.30		

	Serbest meslek	18	68.61±22.41		
	Ev hanımı	34	77.84±18.69		
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	Memur	28	84.10±18.67	0.582	0.677
	Özel sektör	20	77.66±16.08		
	Serbest meslek	18	78.14±18.54		
	Ev hanımı	34	45.79±12.91		
ESÖ toplam	Memur	28	45.65±12.66		
	Özel sektör	20	45.35±8.67	0.540	0.707
	Serbest meslek	18	42±10.58		
	Ev hanımı	34	82.32±13.05		
YBEÖYÖ toplam	Memur	28	77.26±16.13		
	Özel sektör	20	78.45±13.81	1.289	0.280
	Serbest meslek	18	73.27±13.55		
	Ev hanımı	34	30.11±6.07		
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	Memur	28	28.26±5.87		
	Özel sektör	20	28.45±5.27	0.525	0.718
	Serbest meslek	18	28.77±3.75		
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	Ev hanımı	34	52.20±7.64		
	Memur	28	49±10.92		
	Özel sektör	20	50±9.60	1.920	0.113
	Serbest meslek	18	44.5±11.13		

Yukarıdaki tabloda katılımcıların mesleklerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi yapılmıştır.

ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu

yönlendirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji, YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler puanları bakımından farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 10. Katılımcıların gelir durumuna göre ölçek puanları bakımından karşılaştırılması

Ölçek	Kategoriler	n	Ortalama \pm SS	F değeri	p
ÇEYÖ toplam puan	Gelir giderden az	13	82.91 \pm 10.33	0.980	0.379
	Gelir gidere denk	73	81.87 \pm 8.15		
	Gelir giderden çok	14	85.32 \pm 8.73		
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	Gelir giderden az	13	82.93 \pm 8.51	2.809	0.065
	Gelir gidere denk	73	79.37 \pm 9.39		
	Gelir giderden çok	14	85.19 \pm 8.70		
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	Gelir giderden az	13	81.53 \pm 12.93	0.676	0.511
	Gelir gidere denk	73	80.69 \pm 9.06		
	Gelir giderden çok	14	84.02 \pm 10.72		
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	Gelir giderden az	13	91.34 \pm 10.53	0.016	0.984
	Gelir gidere denk	73	90.82 \pm 9.67		
	Gelir giderden çok	14	90.89 \pm 8.58		
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	Gelir giderden az	13	73.46 \pm 18.18	1.512	0.226
	Gelir gidere denk	73	75.61 \pm 15.54		
	Gelir giderden çok	14	82.85 \pm 13.54		
	Gelir giderden az	13	77.94 \pm 19.50		
	Gelir gidere denk	73	79.81 \pm 17.98	0.063	0.939

ÇEYÖ	Gelir giderden çok				
Çocuğu yönlendirme		14	79.04±17.31		
ESÖ toplam	Gelir giderden az	13	48.76±12.82		
	Gelir gidere denk	73	43.97±11.34	1.351	0.264
	Gelir giderden çok	14	47.64±11.13		
YBEÖYÖ	Gelir giderden az	13	77.69±16.85		
toplam	Gelir gidere denk	73	77.42±13.49	1.822	0.167
	Gelir giderden çok	14	85.21±14.52		
YBEÖYÖ	Gelir giderden az	13	28.07±7.74		
ebeveynliğe özgü strateji	Gelir gidere denk	73	28.76±4.70	1.590	0.209
	Gelir giderden çok	14	31.35±6.28		
YBEÖYÖ	Gelir giderden az	13	49.61±10.88	1.674	
Çocuğa kazandırılabilir ilecek stratejiler	Gelir gidere denk	73	48.65±9.75		0.193
	Gelir giderden çok	14	53.85±8.44		

Yukarıdaki tabloda katılımcıların gelir durumuna göre ölçek puanlarının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi uygulanmıştır.

Katılımcıların gelir düzeyine göre ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme, ESÖ toplam, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji, YBEÖYÖ çocuğa kazandırılabilir stratejiler puanları bakımından farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 11. Araştırmada yer alan ölçekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Ölçekler ve alt boyutları		ESÖ toplam	YBEÖYÖ toplam	YBEÖYÖ Ebeveynliğe özgü strateji	YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler
ÇEYÖ toplam puan	r	0.121	0.651**	0.576**	0.623**
	p	0.231	0.001	0.001	0.001
ÇEYÖ sorumluluk kazandırma	r	0.165	0.403**	0.440**	0.339**
	p	0.102	0.001	0.001	0.001
ÇEYÖ İletişim-etkileşim	r	0.033	0.626**	0.574**	0.590**
	p	0.746	0.001	0.001	0.000
ÇEYÖ Çocuğu tanıma	r	0.139	0.466**	0.368**	0.471**
	p	0.168	0.001	0.001	0.001
ÇEYÖ çocuğu geliştirme	r	0.168	0.536**	0.371**	0.571**
	p	0.095	0.001	0.001	0.001
ÇEYÖ Çocuğu yönlendirme	r	-0.065	0.501**	0.431**	0.487**
	p	0.518	0.001	0.001	0.001
YBEÖYÖ toplam	r	0.044	1	0.876**	,964**
	p	0.666		0.001	0.001
YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji	r	0.015	0.876**	1	0.715**
	p	0.879	0.001		0.001
YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılabilir stratejiler	r	0.055	0.964**	0.715**	1
	p	0.588	0.001	0.001	

Yukarıdaki tabloda araştırmada yer alan ölçekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır.

ESÖ toplam puanıyla ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme, YBEÖYÖ toplam, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji,

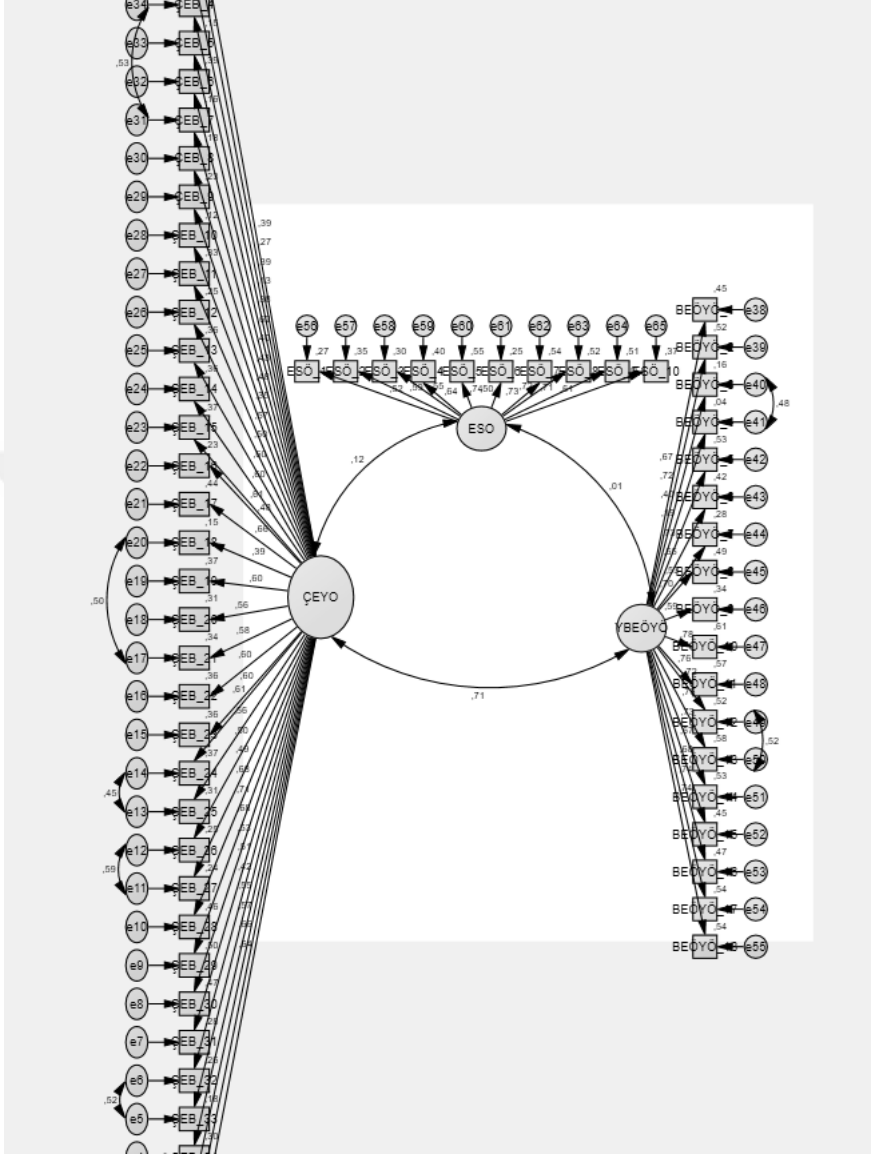
YBEÖYÖ çocuğa kazandırılacak stratejiler puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

YBEÖYÖ toplam puanıyla ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme puanları arasında anlamlı, orta şiddette ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Yani, ebeveynlerin öz yeterliliği arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı söylenebilmektedir.

YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü strateji puanıyla ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme puanları arasında anlamlı, orta şiddette ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre ebeveynlerin ebeveynliğe özgü stratejileri arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı söylenebilmektedir.

YBEÖYÖ Çocuğa kazandırılacak stratejiler ile ÇEYÖ toplam puanı, ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ÇEYÖ çocuğu geliştirme, ÇEYÖ çocuğu yönlendirme puanları arasında anlamlı, pozitif yönde ve orta şiddette bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre ebeveynlerin çocuğa kazandırabileceği stratejileri arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı söylenebilmektedir.

Tablo 12. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin YEM çerçevesinde path diyagramıyla incelenmesi

Yukarıdaki şekilde, ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi için oluşturulan YEM modeline ilişkin Path diyagramı verilmiştir. Şekil incelendiğinde, ölçekler arasındaki standardize regresyon katsayıları gösterilmektedir. Modele ilişkin uyum iyiliği indekslerine aşağıda yer verilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, ÇEYÖ ile YBEÖYÖ arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu ($\beta=0.71$) bulunmuştur. Buna göre ebeveyn öz yeterliliği arttıkça çocuk eğitiminde yeterliliğin de artacağı söylenebilmektedir.

ÇEYÖ ile ESÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

ESÖ ile YBEÖYÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi

Hipotezler	β	p değeri	Sonuç
H ₁ : ÇEYÖ \longleftrightarrow ESÖ	0.120	0.289	Desteklenmedi
H ₂ : ÇEYÖ \longleftrightarrow YBEÖYÖ	0.710	0.001	Desteklendi
H ₃ : ESÖ \longleftrightarrow YBEÖYÖ	0.010	0.893	Desteklenmedi

Yukarıdaki tabloda ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkiye ilişkin regresyon katsayıları ve hipotezlere yer verilmiştir. Buna göre ÇEYÖ ile ESÖ arasında ilişki bulunmadığından dolayı hipotez desteklenmemiştir. Aynı şekilde ESÖ ile YBEÖYÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığından dolayı hipotez desteklenmemiştir.

Tablo 14. Model uyum iyiliği indeksleri

İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	Değerler
CMIN/DF <3	CMIN/DF <5	2.522
$0.97 \leq CFI \leq 1$	$0.95 \leq CFI \leq 0.97$	0.452
$0.95 \leq NFI \leq 1$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0.339
$0.95 \leq TLI \leq 1$	$0.90 \leq TLI \leq 0.95$	0.431
$0 < RMSEA < 0.05$	$0.06 < RMSEA < 0.08$	0.124

Tabloda görüldüğü üzere, $\chi^2/df=2.5223$, $CFI=0.452<0.95$, $NFI=0.339<0.90$, $TLI=0.431<0.95$, $RMSEA=0.124$ olduğu görülmektedir. Yalnızca χ^2/df indeksinin iyi uyum gösterdiği, CFI ve NFI, TLI ve RMSEA indeks değerinin ise kabul edilebilir değerler dışında bulunmuştur. Bu değerlerin kabul edilebilir uyum düzeyine gelmesi için başka araştırmalarda daha yüksek örneklem sayısında modelin yinelenmesi gerekmektedir.

Tablo 15. ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ arasındaki ilişkinin regresyon katsayıları

Madde	Faktör	Standardize Regresyon Katsayısı	p
ÇEYÖ_37 ←	ÇEYO	0,635	0.001
ÇEYÖ_36 ←	ÇEYO	0,662	0.001
ÇEYÖ_35 ←	ÇEYO	0,573	0.001
ÇEYÖ_34 ←	ÇEYO	0,547	0.001
ÇEYÖ_33 ←	ÇEYO	0,420	0.001
ÇEYÖ_32 ←	ÇEYO	0,514	0.001
ÇEYÖ_31 ←	ÇEYO	0,526	0.001
ÇEYÖ_30 ←	ÇEYO	0,683	0.001
ÇEYÖ_29 ←	ÇEYO	0,709	0.001
ÇEYÖ_28 ←	ÇEYO	0,680	0.001
ÇEYÖ_27 ←	ÇEYO	0,492	0.001
ÇEYÖ_26 ←	ÇEYO	0,502	0.001
ÇEYÖ_25 ←	ÇEYO	0,556	0.001
ÇEYÖ_24 ←	ÇEYO	0,608	0.001
ÇEYÖ_23 ←	ÇEYO	0,596	0.001
ÇEYÖ_22 ←	ÇEYO	0,599	0.001
ÇEYÖ_21 ←	ÇEYO	0,579	0.001
ÇEYÖ_20 ←	ÇEYO	0,558	0.001

ÇEYÖ_19	←	ÇEYO	0,604	0.001
ÇEYÖ_18	←	ÇEYO	0,392	0.001
ÇEYÖ_17	←	ÇEYO	0,662	0.001
ÇEYÖ_16	←	ÇEYO	0,475	0.001
ÇEYÖ_15	←	ÇEYO	0,609	0.001
ÇEYÖ_14	←	ÇEYO	0,596	0.001
ÇEYÖ_13	←	ÇEYO	0,603	0.001
ÇEYÖ_12	←	ÇEYO	0,504	0.001
ÇEYÖ_11	←	ÇEYO	0,571	0,001
ÇEYÖ_10	←	ÇEYO	0,347	0.001
ÇEYÖ_9	←	ÇEYO	0,483	0.001
ÇEYÖ_8	←	ÇEYO	0,429	0.001
ÇEYÖ_7	←	ÇEYO	0,402	0.001
ÇEYÖ_6	←	ÇEYO	0,624	0.001
ÇEYÖ_5	←	ÇEYO	0,382	0,204
ÇEYÖ_4	←	ÇEYO	0,132	0.001
ÇEYÖ_3	←	ÇEYO	0,387	0,010
ÇEYÖ_2	←	ÇEYO	0,270	0.001
ÇEB_1	←	ÇEYO	0,391	0.001
BEÖYÖ_1	←	YBEÖYÖ	0,668	0.001
BEÖYÖ_2	←	YBEÖYÖ	0,721	0.001

BEÖYÖ_3	←	YBEÖYÖ	0,395	0.061
BEÖYÖ_4	←	YBEÖYÖ	0,194	0.001
BEÖYÖ_5	←	YBEÖYÖ	0,727	0.001
BEÖYÖ_6	←	YBEÖYÖ	0,650	0.001
BEÖYÖ_7	←	YBEÖYÖ	0,530	0.001
BEÖYÖ_8	←	YBEÖYÖ	0,696	0.001
BEÖYÖ_9	←	YBEÖYÖ	0,587	0.001
BEÖYÖ_10	←	YBEÖYÖ	0,780	0.001
BEÖYÖ_11	←	YBEÖYÖ	0,757	0.001
BEÖYÖ_12	←	YBEÖYÖ	0,721	0.001
BEÖYÖ_13	←	YBEÖYÖ	0,763	0.001
BEÖYÖ_14	←	YBEÖYÖ	0,729	0.001
BEÖYÖ_15	←	YBEÖYÖ	0,669	0.001
BEÖYÖ_16	←	YBEÖYÖ	0,684	0.001
BEÖYÖ_17	←	YBEÖYÖ	0,737	0.001
BEÖYÖ_18	←	YBEÖYÖ	0,737	0.001
ESÖ_1	←	ESO	0,518	0.001
ESÖ_2	←	ESO	0,591	0.001
ESÖ_3	←	ESO	0,552	0.001
ESÖ_4	←	ESO	0,636	0.001
ESÖ_5	←	ESO	0,740	0.001

ESÖ_6	←	ESO	0,502	0.001
ESÖ_7	←	ESO	0,734	0.001
ESÖ_8	←	ESO	0,722194	0.001
ESÖ_9	←	ESO	0,714255	0.001
ESÖ_10	←	ESO	0,608093	0.001

YEM’ de önemli bir başka gösterge de regresyon katsayılarının anlamlılığıdır. Yukarıdaki tabloda ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ YEM modeline ilişkin standartize edilmiş regresyon (standartized regression weights) katsayıları verilmiştir. Regresyon değerleri, gözlenen değişkenlerin, gizli değişkenleri tahmin etme gücünü, yani faktör yüklerini gösterir. Yukarıdaki tabloda her ikili ilişki için “p” değerleri 0.05’ten küçük olduğu için, faktör yüklenimleri anlamlıdır. Faktör yüklenimlerinin önemli çıkması maddelerin, faktörlere doğru yüklendiği anlamına gelmektedir. Ayrıca, tabloda görüldüğü üzere ÇEYÖ 5 ve BEÖYÖ 3 maddeleri hariç diğer maddelerin regresyon katsayıları oldukça yüksek çıkmıştır.

TARTIŞMA VE YORUM

Çalışmadan elde edilen verilere göre katılımcıların ÇEYÖ ve YBEÖYÖ toplam ve alt boyut değerleri anne ya da baba olma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sonuçlara göre anneler babalara göre daha yüksek puanlar almıştır. Fakat öngörülen anne babaların ÇEYÖ sorumluluk kazandırma, ÇEYÖ iletişim-etkileşim, ÇEYÖ çocuğu tanıma, ESÖ toplam puanı, YBEÖYÖ ebeveynliğe özgü stratejiler puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Katılımcıların sahip olduğu çocuk sayılarına göre ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ toplam ve alt boyut puanları bakımından yalnızca çocuğu yönlendirme alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre tek çocuğu olan ebeveynler üç çocuğu olan ebeveynlere göre daha yüksek puan almıştır. Yeşil, Şahan ve Aslanderen'in 2018'de 668 ebeveyn ile yaptığı çalışmada da benzer bir sonuç bulunmuştur.

Ebeveynlerin eğitim durumlarına, mesleklerine, gelir durumlarına ve sahip olduğu çocukların cinsiyetlerine göre ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ toplam ve alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Çalışmayan katılımcıların çalışan katılımcılara göre YBEÖYÖ toplam puanı anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun anne olması ve çalışmayan katılımcıların da çoğunlukla anne olması elde edilen sonucun ilk paragrafta açıklanan anne baba olma durumuna göre sonuçlarıyla örtüşdüğünü göstermektedir.

ÇEYÖ, ESÖ ve YBEÖYÖ toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Fakat ebeveynlerin öz yeterliliği arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı, ebeveynliğe özgü stratejileri arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı, çocuğa kazandırabileceği stratejileri arttıkça çocuk eğitimi yeterliliğinin, sorumluluk kazandırmanın, iletişim-etkileşimin, çocuğu tanımanın, çocuğu geliştirmenin ve çocuğu yönlendirme yeterliliğinin de artacağı söylenebilmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar göstermektedir ki öne sürülen hipotezlerden çocuk eğitimi bilgisi ile ebeveyn öz yeterliği arasında pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde ilişki vardır, hipotezinin doğru olmasının yanı sıra çocuk eğitimi bilgisi ve ebeveyn öz yeterliğinin ebeveyn suçluluğu ile aralarında anlamlı ilişki vardır hipotezlerinin geçersiz çıkmıştır. Ayrıca elde edilen sonuçlarda varsayımların aksine çocuk eğitimi bilgisinin bağımlı değişken ve ebeveyn öz yeterliğinin bağımsız değişken olduğu belirlenmiştir.

Alanyazın incelemelerinde tanımsal açıklamalarının yanı sıra araştırmanın anahtar kelimelerini oluşturan bu üç ögenin “çocuk eğitimi bilgisi, ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği” ilişkilerini açıklamaya çalışan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın konu bazında bir ilk olması, katılımcı sayısının yetersiz olması ve ölçeklerin çevrimiçi ortamda doldurulmuş olması sonuçları etkilediği düşünülmektedir. Yüz yüze yapılacak görüşmelerle daha fazla katılımcıya ulaşılarak çalışmanın tekrarlanması daha doğru sonuçlar çıkaracağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçınar, B., ve Özbek, E. (2021). İş-Aile Çatışmasının Depresyon, Ebeveynlik Davranışları ve Çocukların Sosyal-Davranışsal Gelişimi ile İlişkisi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 9(22), 838-862.
- Aksoy, İ. (2011). Türklerde aile ve çocuk eğitimi. *Journal of International Social Research*, 4(16).
- Akyüz, Y. (1982). İbni Sina'nın Türk ve Dünya Eğitim Tarihindeki Yeri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15(1), 1-13.
- Alkış, N. (2016). Bayes yapısal eşitlik modellemesi: kavramlar ve genel bakış. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(3), 105-116.
- Avan, H. (2023). Yara Bakımı ve Kanıta Dayalı Uygulamalar. Sarman A, (Ed.) Sağlık & Bilim 2023: Çocuk Hemşireliğinde Kanıta Dayalı Uygulamalar (s. 53-67) içinde. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Bandura, A., (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. in A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy In Changing Societies*. (p.1-45). New York: Cambridge University Press.
- Bek, H., Gülveren, H. ve Şen, B. (2012). Otistik çocuğa sahip ebeveynlerle normal çocuğa sahip olan ebeveynlerin atılğanlık, suçluluk ve utanç düzeyleri bakımından incelenmesi. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counselling ISSN: 1300-7432*, 1(2), 1-7.
- Beyenal, S. (2019). *Çalışan anne olmanın ev, iş ve sosyal yaşam üzerindeki etkileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi: Sakarya.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çakıroğlu Wilbrant, E. (2009). Maria Montessori Yöntemiyle Çocuk Eğitimi Sanatı Eğitimciler ve Ebeveynler İçin El Kitabı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Canatan, K. ve Yıldırım, E. (2013). Aile sosyolojisi. İstanbul: Açılım Kitap.
- Cansız, E. (2021). *3-6 Yaş Çocuğa Sahip Annelerin Duygusal İstismar Potansiyelleri ile Ebeveyn Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Çiftçi, D. (2021). *0-6 yaş otizmli çocuğu olan annelerde bağlanma, savunma mekanzimalleri, aleksitimi ile suçluluk ve utanç duyguları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi: İstanbul.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5 ed.). London: th Routledge Falmer.

- Cüceloğlu, D. (2006). Başarıya götüren aile. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2021). Geliştiren anne-baba. İstanbul: Kronik Kitap.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., ve Çinko, M. (2016). Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi. Beta Yayıncılık: İstanbul.
- Eltan, S., Merdan-Yıldız, E.D., Kumpasoğlu, G.B. ve Erden, G. (2021). Yaygın yeme bozukluklarında aile odaklı ve farkındalık temelli terapiler ile diyalektik davranış terapisi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 9(20), 433-451.
- Engin, E., Çam, M. O., ve Demirkol, H. (2021). Arafta Bir Yaşam: Kemik İliği Nakli Olan Bir Çocuğun Annesi Olmak. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(2), 282-291.
- Erdim, L., ve Ergün, A. (2016). Boşanmanın ebeveyn ve çocuk üzerindeki etkileri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 3(1), 78-84.
- Gander, MJ., ve Gardiner, HW. (2015). Çocuk ve ergen gelişimi. (Onur, B. Ed., Dönmez, A. Çelen, HN. Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Goldstein, R. (2013). Ana babalık sanatı. Çev. Nihal Önal. İstanbul: Özgür Yayınları
- Güneş, A. (2017). Çocuk eğitiminde doğru bilinen yanlışlar. İstanbul: Timaş yayınları.
- İçmeli, C., Ataoğlu, A., Canan, F., ve Özçetin, A. (2008). Zihinsel özürli çocukları olan ebeveynler ile sağlıklı çocuklara sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarının karşılaştırılması. *Duzce Medical Journal*, 10(3), 21-28.
- İşmen, E. M. (2022). *Ebeveynleşme deneyimi ile suçluluk, utanç ve kırılğan narsisizm ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis, TC Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Kansu, AF., ve SAYAR, GH. (2018). Öz yeterlik, yaşam anlamı ve yaşam bağlılığı kavramları üzerine bir inceleme. *Etkileşim*, (1), 78-89.
- Kaya, CE., ve Şahin, NH. (2020). Ebeveyn uyum desteği programı ile ebeveyn öz yeterlik algısının geliştirilmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 319-328.
- Kınay Taran, P., ve Mammadli, N. (2021). Çocuklarda Var Olan Dış Problemlerine Bağlı Olarak Ebeveynlerde Görülen Suçluluk Hissinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Dental Sciences*, 27(1).
- Kiraz, M. (2022). *Bir Mizaç Özelliği Olarak Olumsuz Duygulanımın Anne Çocuk İlişkisine Etkisi: Anne Öz-Yeterliliğinin Rolü*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

- Kong, C., ve Yasmin, F. (2022). Impact of parenting style on early childhood learning: mediating role of parental self-efficacy. *Frontiers in Psychology*, 13, 928629.
- Kotil, Ç. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan 5 yaş çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerine annenin ebeveyn öz yeterlik algısı ile okul beklentilerine uyum düzeyinin etkisi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Koyaş, S. (2021). *Okul öncesi döneminde görülen saldırgan davranışların ebeveyn öz-yeterlik algısına ve çocuğun mizaç özelliklerine göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lians tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Langelier, CA. (2009). *Duygu yönetimi beceri çalışma kitabı*. İstanbul: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Liu, X., Zhao, L., ve Su, Y. S. (2022). Impact of parents' attitudes on learning ineffectiveness: The mediating role of parental self-efficacy. *International journal of environmental research and public health*, 19(1), 615.
- Manaf, A. (2020). *Suçluluk psikolojisi*. İstanbul: Nur Basım Yayın.
- Manaf, A. (2022). *Duygu nedir ve nasıl yönetilir*. İstanbul: Az Kitap.
- McKee, L. G., Parent, J., Forehand, R., Rakow, A., Watson, K. H., Dunbar, J. P., ... ve Compas, B. E. (2014). Reducing youth internalizing symptoms: Effects of a family-based preventive intervention on parental guilt induction and youth cognitive style. *Development and psychopathology*, 26(2), 319-332.
- Meydan, C., ve Şeşen, H. (2015). *Yapısal eşitlik modeli AMOS uygulamaları: Detay Yayıncılık: Ankara*.
- Örs Özdi, S. (2017). Tekli ve çoklu aracılık modellerinde aracı değişken etkisinin BK, Sobel, Bootstrap yöntemleriyle karşılaştırılması (PISA 2012 matematik okuryazarlığı).
- Özbay, A., Kahraman, S., Deniz Özdemir, H. ve Güre, G. (2023). Kontrol Odağı ve Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi İlişkisi: Genel Öz-Yeterliliğin Aracı Rolü. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 5(2), 111-120.
- Özbek, ÖY., (2011). 60-72 aylık çocuklara uygulanan aile katılımlı ilköğretime hazırlık programının çocukların ilköğretime hazır bulunuşluk düzeyine etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Özden, HÖ. (2021). Farabi Düşünce Sisteminde Bilimler Arası İşbirliği ve Günümüzdeki Durum. *Felsefe Dünyası*, 1(73), 25-46.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 9-34.
- Özmen, S. K. (2013). Anne-baba eğitimi programının çocuklardaki davranış sorunları ve anne-babaların depresyon düzeylerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167).

- Poyraz, H. ve Dere Çiftçi, H. (2011). Okul öncesi eğitimin ilk eve yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Rakow, A., Forehand, R., Haker, K., McKee, LG, Champion, JE, Potts, J., ... ve Compas, BE. (2011). Use of parental guilt induction among depressed parents. *Journal of Family Psychology*, 25(1), 147.
- Rote, WM, Hall, C. ve Sandifer, E. (2022). Domain-differentiated parental guilt induction: understanding the structure and correlates of a novel measure. *Parenthood*, 22 (4), 315-346.
- Şahin, B. (2021). *Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerde suçluluk-utanç düzeyi, yılmazlık ve evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi: İstanbul.
- Sarıyıldız, FM. (2023). *Çalışan Annelerin Akıllı Telefon Bağımlılıkları ile Çocuklarının Problemleri Teknoloji Kullanımı Arasındaki İlişkide Ebeveyn Suçluluğunun Aracılık Rolünün İncelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Şeker, H., Görgeç, İ., Kablan, Z., Küçüktepe, Z., Tuncel, İ., Alıcı, B., Baykara, K. ve Turan, H. (2017). Eğitimde program geliştirme kavramlar yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sezal, İ. (1997). Aile nedir. Ankara: Başbakanlık basımevi.
- Taya, (2018). T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Türkiye Aile Yapısı İleri İstatistik Analizi.
- Tezel Şahin, F. ve Özyürek, A., (2016). Anne baba eğitimi ve aile katılımı. Ankara: İstatistik Dünyası.
- Timur, S. (1972). Türkiye’de aile yapısı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Turan, F., Yükselen, Aİ., Özgün, Ö., Akoğlu, G., Metindoğan-Wise, A. Talim, B. ... ve Acar Şengül, E. (2015). Gelişim bilimi: tanımı, kapsamı, tarihsel temelleri, araştırma konu ve yöntemleri. Turan, F. ve Yükselen, Aİ. (Ed.), *Bebeklik döneminde gelişim*. (s. 11-37). Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Uyanık, N. (2023). Platon’un çocuk ve çocuk eğitimi üzerindeki görüşlerinin P4C açısından değerlendirilmesi. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 22(3), 134-172
- Wong, T. K., ve Konishi, C. (2023). Parental warmth and guilt induction: Associations with prosocial behaviors and the mediating role of values in Chinese adolescents. *Social Development*.
- Yeşil, R., Şahan, E. ve Aslander, M. (2018). Ebeveynin çocuk eğitimi konusundaki yeterliklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1828-1849.

Yeşil, R. ve Şahan, MAE. (2020). Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(3), 283-302.

Yılmaz, V., ve Dalbudak, Zİ. (2018). Research of the rffect of mediatiön variable: An application of the management of high-speed train. *International Journal of Management Economics and Business*, 14(2), 517-534.

Yılmazçoban, AM. (2020). Değişen Türkiye’de evlilik ilişkileri ve aile yapısı. İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Zorbaz, S. D. (2018). Ebeveyn Özyetkinliğinin Yordayıcısı Olarak Ebeveyn-Çocuk İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 144-153.

EKLER

Değerli katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Gelişim Üniversitesi Çocuk Gelişimi Yüksek Lisansı kapsamında Çocuk Gelişimi Yüksek Lisans öğrencisi **Elif KAYA** tarafından **Dr. Öğr. Üyesi Derya KAVGAOĞLU** danışmanlığında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı ebeveynlerin çocuk eğitimi bilgileri ile ebeveyn suçluluğu ve ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bu formu yalnızca **Türkiye’de yaşayan ve 2-6 aralığında çocuğa sahip ebeveynlerin** doldurması beklenmektedir.

Anket/Ölçek **dört ana bölümden** oluşmaktadır. Soruların cevaplandırılması **yaklaşık 15 dakika** sürecektir. Çalışmaya katılım tamamen **gönüllülük esasına** dayanmaktadır. Ölçekte kimlik belirleyici herhangi bir bilgi istenmemektedir. Vereceğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacak ve sadece istatistiksel değerlendirme amacıyla kullanılacaktır.

Çalışma hakkında daha detaylı bilgi almak için [redacted] adresinden ulaşabilirsiniz.

Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyunuz. Her soru için, o ifadeye ne kadar katıldığınızı en iyi tanımlayan sayıyı yuvarlak içine alınız. Doğru ya da yanlış cevap bulunmamaktadır. İfadeler üzerinde çok fazla zaman harcamayınız ve hiçbir cevabı atlamayınız.

Katılım ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

* **Zorunlu soruyu belirtir.**

Gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorsanız “Kabul ediyorum” seçeneğini işaretleyiniz. *

Kabul ediyorum.

Anket şartlarını taşıdığınızı onaylıyoruz. *

Türkiye’de yaşıyorum ve 2-6 yaş aralığında çocuğa sahibim.

Demografik Özellikler Bilgi Formu

Katılımcının;			
Yaşı		Cinsiyeti	E ☐ K ☐
Çocuk Sayısı	Tek Çocuk ☐	Üç Çocuk ☐	
	İki Çocuk ☐	Üç Çocuktan Fazla ☐	
Çocukların Doğum Tarihi ve Cinsiyetleri	Birinci Çocuk	___/___/___	E ☐ K ☐
	İkinci Çocuk	___/___/___	E ☐ K ☐
	Üçüncü Çocuk	___/___/___	E ☐ K ☐
	Dördüncü Çocuk	___/___/___	E ☐ K ☐
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil ☐	Okuryazar ☐	İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐
Çalışma Durumu	Çalışıyor ☐	Çalışmıyor ☐	
Mesleği			
Gelir Durumu	Gelir Giderden Az ☐ Gelir Gidere Denk ☐ Gelir Giderden Fazla ☐		
İkamet Durumu	İl:	İlçe:	

Çocuk Eğitimi Yeterliği Ölçeği

Madde Sayısı	Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1	Çocuğumun temizlik konusunda dikkatli olmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
2	Çocuğumun kendi eşyalarını düzenli ve tertipli kullanmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
3	Çocuğumun aile içi kurallara uygun davranmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
4	Çocuğumun iyi davranışları göstermesini sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
5	Çocuklarımin kardeşleri ve/veya yakın arkadaşları ile iyi geçinmelerini sağlayabildiğimi/ sağlayabileceğimi düşünürüm	1	2	3	4	5
6	Çocuğumun aile üyeleri dışındaki yakın çevresiyle (komşu ve akrabalarla) iyi ilişkiler kurmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
7	Dış fırçalama, temizliğe dikkat etme, terliyken soğuk su içmeme gibi sağlıkla ilgili uygun davranışlar kazandırabiliyorum	1	2	3	4	5
8	Çocuğuma büyük ve küçüklerine karşı nasıl davranması gerektiğini öğretebiliyorum	1	2	3	4	5
9	Çocuğuma kendi sağlığı için öncelikle kendisinin dikkatli olması gerektiğine inandırabiliyorum	1	2	3	4	5
10	Çocuğumun zararlı alışkanlık ve davranışlardan (sigara içme, küfürlü söz vb.) uzak durmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5

11	Çocuğumun kardeşleri ve/veya yakın arkadaşları ile ilgili sorumluluk üstlenmesini sağlayabildiğimi/ sağlayabileceğimi düşünürüm	1	2	3	4	5
12	Olaylara çocuklarım gibi bakıp değerlendirebiliyorum	1	2	3	4	5
13	Çocuklarıma sevgimi anlayabilecekleri şekilde gösterebiliyorum	1	2	3	4	5
14	Çocuğumun benimle sorunlarını rahatlıkla paylaşmasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
15	Çocuğumun anlayacağı şekilde düşüncelerimi açıklayabiliyorum	1	2	3	4	5
16	Çocuğumun olumsuz davranışlarına tahammül edebiliyorum	1	2	3	4	5
17	Çocuğa duygularımı onun anlayabileceği düzeyde anlatabiliyorum	1	2	3	4	5
18	Çocuklarımla oyunlar oynayabiliyorum	1	2	3	4	5
19	Çocuğumun bazı olumsuz davranışlarının (öfke, kıskançlık, şımarıklık vb.) nedenlerini anlayabiliyorum	1	2	3	4	5
20	Çocuğumun nasıl bir anne/baba istediğini biliyorum	1	2	3	4	5
21	Çocuğumla birlikte yararlı işler yaparak ortak zaman geçirebiliyorum	1	2	3	4	5
22	Çocuğumun beni örnek almasını sağlayabiliyorum	1	2	3	4	5
23	Çocuğumun en sevdiği arkadaşının kim olduğunu biliyorum	1	2	3	4	5
24	Çocuğumun en sevdiği oyuncacı, yemeği, filmi, kitabı, renk ve kıyafeti vb. biliyorum	1	2	3	4	5

25	Çocuğumun nelerden korkup çekindiğini biliyorum	1	2	3	4	5
26	Çocuğumun hangi durumda nasıl davranacağını tahmin edebiliyorum	1	2	3	4	5
27	Çocuğumun nelere duyarlılık gösterdiğini biliyorum	1	2	3	4	5
28	Çocuğumun neleri yapmaktan zevk aldığını biliyorum	1	2	3	4	5
29	Çocuğumun kendisini güçlü hissettiği yönlerini biliyorum	1	2	3	4	5
30	Çocuğumun yetenekli olduğu alanları biliyorum	1	2	3	4	5
31	Çocuğumla birlikte uygun televizyon programlarını (haber, kültür, dizi vb.) izleyebiliyoruz	1	2	3	4	5
32	Çocuğumu ev ödevlerini yapması konusunda yönlendirebiliyorum	1	2	3	4	5
33	Çocuğuma derslerin dışında kitap okuma alışkanlığı kazandırabiliyorum	1	2	3	4	5
34	Çocuğuma bilmediği konularda soru sorma ya da araştırma yapma alışkanlığı kazandırabiliyorum	1	2	3	4	5
35	Çocuğumu, serbest zamanlarını değerlendirmesi için sosyal, kültürel, sportif faaliyetlere yönlendirebiliyorum	1	2	3	4	5
36	Çocuğun kendi yeteneklerini tanıması için sosyal, kültürel, sportif vb. etkinliklere yönlendirebiliyorum	1	2	3	4	5
37	Çocuğumun yeteneklerini geliştirmek için neler yapmam gerektiğini biliyorum	1	2	3	4	5

EBEVEYN SUÇLULUĞU ÖLÇEĞİ (ESÖ)

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum				Kesinlikle katılıyorum		
1. Olmam gerektiği kadar iyi bir ebeveyn olamadığım için çoğu zaman endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Kendi ihtiyaçlarımı çocuğumun ihtiyaçlarının önüne koyduğumda kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
3. Çocuğumla daha fazla vakit geçirmeliyim.	1	2	3	4	5	6	7
4. Yanından ayrıldığımda çocuğum üzülürse kendimi suçlu hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
5. Çocuğum üzülürse çoğu zaman bu benim hatammış gibi hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
6. Ebeveynlikte veya çocuğumun disiplinini sağlamada tutarsız olursam kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
7. Çoğu zaman çocuğuma yeterince sevgi ve ilgi göstermediğimden endişelenirim.	1	2	3	4	5	6	7
8. Çocuğumla tam anlamıyla ilgilenecek enerjim olmadığında kendimi suçlu hissederim	1	2	3	4	5	6	7
9. Evde ya da ailemle birlikte olmadığımda kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
10. İş ve aile hayatını daha iyi yönetebilmeliyim.	1	2	3	4	5	6	7

Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği

Ebeveynliğe Özgü Strateji Alt Boyutu						
Lütfen çocuğunuzla aşağıdaki stratejileri kullanırken kendinize ne derece güvendiğinizi belirtiniz.						
	Hiç güvenmiyorum	Biraz güveniyorum	Oldukça güveniyorum	Güveniyorum	Çok güveniyorum	Tamamen güveniyorum
1. Çocuğumu dinleme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Çocuğumun duygularını anlama	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Çocuğumun önünde duygularımı kontrol etme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Çocuğum yanlış davrandığında aşırı tepki vermekten kaçınma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Çocuğuma onun anlayacağı şekilde açıklamalarda bulunma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Çocuğum doğru davrandığında onu övme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Çocuğum yanlış davrandığında uyguladığım disiplin yönteminde tutarlı olma	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Çocuğa Kazandırılabilirler Alt Boyutu

Lütfen çocuğunuzun aşağıdaki davranışları öğrenmesine yardımcı olurken kendinize ne kadar güvendiğinizi belirtiniz.

	Hiç güvenmiyorum	Biraz güveniyorum	Oldukça güveniyorum	Güveniyorum	Çok güveniyorum	Tamamen güveniyorum
8. Çeşitli besleyici/sağlıklı yiyecekler yeme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Yeterli uyuma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kibar olma (örn. lütfen ve teşekkür ederim deme)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Düşüncelerini açık bir biçimde ifade etme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. İhtiyaç duyduklarında diğer çocuklara yardım etme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Diğer çocuklarla iyi geçinme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Diğer insanların duygularını önemseme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Resimli çocuk kitabı okumaktan hoşlanma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Kendi kendine bir şeyler yapmaya çalışma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Kavramları (renk, şekil, sayı gibi) öğrenme	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. Bir yetişkin tarafından söylenmeden uygun/doğru davranma	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

Rüştü Yeşil

Alıcı: ben ▾

Merhaba,
Veliler dolduracağı için çok şey değişmez, ama buna danışman hocan ile karar verebilirsin, vermen gerekli.
Şayet kullanmayı düşünürseniz, ölçeği atıf vermek kaydıyla kullanabilirsiniz.
Kolaylıklar dilerim.

ELİF KAYA, 26 Eyl 2023 Sal, 17:13 tarihinde şunu yazdı:

Rüştü Bey merhaba,

ELİF KAYA

Alıcı: Rüştü ▾

Teşekkür ederim. Bilimsel etik kurallarına uyacağım ve elbette atıfta bulunacağım.

Rüştü Yeşil, 26 Eyl 2023 Sal, 23:23 tarihinde şunu yazdı:

Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği Kullanım İzin Talebi ▶ Gelen Kutusu x**ELİF KAYA**

Merhaba Tülin Hanım İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tezli Yüksek Lisans Çocuk Gelişimi Programı öğrencisiyim. Tez çalışmamı "Ebeveyn Ö

TÜLİN GÜLER YILDIZ

Alıcı: ben ▾

Sayın Elif Kaya,

BPSE-R ölçeğini tez çalışmanızda kullanabilirsiniz. Size ölçeği, ölçeğin orijinalinin geliştirilme makalesi ile uyarlama makalesini gönderiyorum.

Çalışmanızda başarılar dilerim.

Ebeveyn Suçluluğu Ölçeği Kullanım Talebi ▶ Gelen Kutusu x**ELİF KAYA**

Merhaba Derya Hanım, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Çocuk Gelişimi Programı öğrencisiyim. Türkiye Ölçme Araçları Dizini

derya.eryigit

Alıcı: ben ▾

Elif Hanım merhaba,
Öncelikle geciken yanıtım için kusura bakmayın. Ofis dışında olduğum için malimi henüz kontrol edebiliyorum. Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Ekte ölçek maddelerini bulabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilekelerimle

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Kaya Elif
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri :
Telefon :
Faks :
e-mail :

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi	
Lisans	Karabük Üniversitesi	2020
Lise	Alaattin Nilüfer Kadayıfçioğlu Kız Meslek Lisesi	2011

İş Deneyimi

Zaman	Yer	Görev
16 ay	Güneşli Koza Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimci Drama Eğitimci
5 ay	Karabük MY Koleji	(İlk Yardım Öğretimi)
20 ay	Biricik Anaokulları	Ana Sınıfı Öğretmeni

Yabancı Dil

-

Yayınlar

2020/5. Ulusal Disiplinler Arası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresi - Çocuklar Yaşamlarındaki İlk Müdahaleyi İlk Yardımla Öğreniyorlar “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerine Drama Yöntemiyle İlk Yardım Eğitiminin Verilmesi: Karabük ili Örneği”

2019/6. Ulusal Çocuk Gelişimi Öğrenci Kongresi - Anadili Türkçe Olmayan İlkokul Dönemi Çocuklarının Okuma-Anlama ve Adaptasyon Süreçleri

2019/14. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi - Çocukların Oyuncakları: Uyarıcı Fazlalığı Doyurucu Azlığı

2018/5. Ulusal Çocuk Gelişimi Öğrenci Kongresi - Bilgisayar Oyunlarının Çocuklara Etkileri

2018/13. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi - Tüketen Dünyada Tüketilen Çocukluk

Hobiler

Bisiklet sürmek

Çocuk gelişimi ve şiir kitabı okumak

Manzara fotoğrafları çekmek

Fantastik-Macera türünde film seyretmek

